KOMISJA GŁÓWNA DO SPRAW KULTURY

PREZYDIUM RADY MINISTRÓW

BIULETYN INFORMACYJNY

NR. 1

LISTOPAD — 1949 R.

KOMISJA GŁÓWNA DO SPRAW KULTURY

PREZYDIUM RADY MINISTRÓW

BIULETYN INFORMACYJNY

NR. 1

LISTOPAD 1949 R.

Adres Redakcji: Biuro Komitetu Ministrów do Spraw Kultury przy Prezydium Rady Ministrów

Adres Administracji: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa, Plac Dąbrowskiego 8.

ZGWPW — Nr zam. 1150. B-91950

UCHWAŁA RADY MINISTRÓW

o utworzeniu Komisji Głównej do Spraw Kultury

z dnia 27 lipca 1948 r.

RADA MINISTRÓW UCHWALA:

1. Celem koordynowania działalności organizacji społecznych w dziedzinie krzewienia kultury w ramach ogólnej polityki kulturalnej Państwa oraz celem koordynowania gospodarki funduszami społecznymi przeznaczonymi na cele kulturalne, tworzy się Komisję Główną do Spraw Kultury.

2. W szczególności do zakresu działania Komisji Głównej do Spraw Kultury należy:
   a) ustalenie zasad programowych i organizacyjnych w ramach ogólnej polityki Państwa oraz opracowywanie projektów i wniosków w dziedzinie krzewienia kultury,
   b) koordynowanie działalności kulturalno - oświatowej organizacji społecznych w ramach ogólnej polityki kulturalnej Państwa,
   c) ustalenie wytycznych i kontrola użytkowania funduszów społecznych na cele związane z krzewieniem kultury,
   d) rozpatrywanie sprawozdań z działalności organizacji społecznych w dziedzinie kulturalno-oświatowej.

3. Przewodniczącym jest Prezes Rady Ministrów. W skład komisji wchodzą właściwi Ministrowie delegowani przez Komitet Ministrów do Spraw Kultury oraz przedstawiciele organizacji społecznych, powołani przez Przewodniczącego Komisji Głównej na wniosek Komitetu Ministrów do Spraw Kultury.

4. Wykonanie niniejszej uchwały porucza się Prezesowi Rady Ministrów w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

5. Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Prezes Rady Ministrów

(—) Józef Cyrankiewicz.

SKŁAD OSOBOWY KOMISJI GŁÓWNEJ DO SPRAW KULTURY

Przewodniczący:

JÓZEF CYRANKIEWICZ — Prezes Rady Ministrów

Członkowie:

Albrecht Jerzy
Bodalski Mieczysław
Borejsza Jerzy
Cieślikowska Stefania
Ćwik Tadeusz
Dzienisiewicz Henryk
Garstecki Zygmunt
Gebert Bolesław
Górski Michał
Ignar Stefan
Jabłoński Henryk
Kowalczyk Józef
Kreczmar Jan
Kuryluk Karol
Majewski Mieczysław
Matuszewski Stefan
Maziarz Czesław
Morawski Jerzy
Ochab Edward
Pokora Wojciech
Rybicki Marian
Siekierska Jadwiga
Sobierajska Zuzanna
Starewicz Artur
Staszewski Stefan
Tazbir Stanisław
Wasilkowska Zofia
Werfel Roman
Wojciechowski Kazimierz
Wojtyga Lesław
Wycech Czesław
Żeromski Tadeusz

W SKŁAD KOMISJI WCHODZĄ JAKO PRZEDSTAWICIELE KOMITETU MINISTRÓW DO SPRAW KULTURY URZĘDUJĄCY MINISTER OŚWIATY, MINISTER KULTURY I SZTUKI ORAZ DELEGAT RADY PAŃSTWA.

JÓZEF CYRANKIEWICZ
Prezes Rady Ministrów

ZADANIA MASOWYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W OFENSYWIE KULTURALNEJ

Przemówienie wygłoszone na plenarnym posiedzeniu Komisji Głównej do Spraw Kultury w dniu 17.VI 1949 r.

W ślad za przemianami gospodarczymi i politycznymi, świadomie realizowanymi w kierunku socjalizmu, iść musi i postępuje ofensywa kulturalna, nadająca kulturze nową treść, kształtująca świadomość nowego człowieka. To kształtowanie świadomości nowego człowieka dokonuje się poprzez szkołę, organizacje społeczne, poprzez nowy, socjalistyczny stosunek do pracy, poprzez partię. Co oznacza ofensywa kulturalna? W szerokim tego słowa znaczeniu, jest to:

1. ogarnięcie siecią szkół podstawowych wszystkich punktów dotychczas bezszkolnych oraz stałe podnoszenie poziomu i treści ideologicznej nauczania;

2. likwidacja analfabetyzmu i stałe zapobieganie wtórnemu analfabetyzmowi; więcej — nie tylko zapobieganie, ale mocne wciągnięcie przeszkolonych analfabetów w dalszy rozwój kulturalny; akcja ta pociąga za sobą cały szereg konkretnych, planowo zorganizowanych posunięć, wymagających współdziałania organizacji społecznych;

3. stałe podnoszenie poziomu i ogólnego wykształcenia poprzez cały system szkół, kursów, przysposobień zawodowych itp.; i tutaj występuje stosunkowo znaczna rola organizacji społecznych;

4. zwiększenie nakładów książek o możliwie jak największej wartości ideologicznej, rozprowadzonych przez jak największą ilość punktów bibliotecznych i kół czytelniczych, przy czym sprawdzianem sukcesów ofensywy kulturalnej na odcinku czytelnictwa nie będzie nigdy sama cyfra otwartych bibliotek, ale cyfra przepływu książek przez ręce czytelnika, co możliwe będzie tylko przy wzrastającej roli organizacji masowych w życiu kulturalnym;

5. powiększenie nakładów coraz lepiej redagowanej prasy codziennej i periodycznej; coraz lepsze docieranie tej prasy do nowych kręgów czytelniczych, zwłaszcza na wsi;

6. rozszerzenie zasięgu radia, przemyślane programy, odpowiedni poziom audycji;

7. rozwój sieci kinoteatrów, powiększenie ilości kin objazdowych, większe wykorzystanie filmów popularno - naukowych, przyśpieszenie produkcji aparatów wąskotaśmowych, jako podstawowego instrumentu upowszechnienia kina na wsi w związku z coraz większą rolą filmu, jako jednego z podstawowych instrumentów w ofensywie kulturalnej;

8. coraz lepiej, coraz pełniej, coraz świadomiej wybrany repertuar teatrów, coraz więcej teatrów, coraz lepiej przy współdziałaniu organizacji zorganizowana widownia teatralna;

9. coraz szerzej upowszechniona działalność ochotniczego teatru przy coraz lepszym pod względem ideologicznym doborze repertuaru, wzbogacenie form działalności czysto teatralnej o zespoły tańca, pieśni, recytacji, inscenizacji; o kształtowaniu i rozwijaniu oblicza ideowego tych zespołów zadecyduje poziom i kierunek prac społecznych organizacji;

10. stworzenie bodźców dla rozwoju i upowszechnienia muzyki, plastyki, upowszechnienia jej konsumcji.

Prowadząc ofensywę kulturalną na szerokim froncie nie wolno też zapominać o umasowieniu sportu szczególnie na wsi; należy przy tym dążyć do przekształcenia charakteru sportu: z wyłącznie dziś wyczynowego i rekordowego na sport, jako środek do podniesienia kultury fizycznej mas.

Do zadań ofensywy kulturalnej należy też pobudzanie i kierowanie ruchem krajoznawczym, odebranie mu dotychczasowego mieszczańskiego charakteru i jednostronności w doborze obiektów, nasycenie go ideologiczną i wychowawczą treścią, przede wszystkim zaś zorganizowanie należytej ilości i niezbędne podwyższenie jakości pracy przez świetlice, będące podstawową komórką, od której zależeć będzie tempo przemian ideologicznych na odcinku kulturalnym. Związane jest z tym zagadnienie szkolenia kadr działaczy świetlicowych.

Jeżeli używamy słowa „ofensywa", to dlatego, że mamy tu do czynienia z walką. Dodajmy z walką klasową, która toczy się w przekroju całego życia gospodarczego i politycznego w Polsce, włączonej przez swój czynny udział w międzynarodowy obóz walki o pokój i postęp.

Ofensywa kulturalna nosi w sobie i nosić będzie w przyszłości jeszcze więcej elementów walki z konkretnym wrogiem klasowym. Ma ona swój określony teren działania, ma swoje określone formy, ma swój określony cel. Celem tym jest przyśpieszyć i ugruntować przemiany świadomości najszerszych mas ludowych w nowym ustroju.

Nie jest już czas, ażeby nasza ofensywa kulturalna przypominać miała w dalszym ciągu najbardziej choćby żywiołowe i pełne zapału pospolite ruszenie i partyzantkę. Przeciwnie, jest najwyższy czas, ażeby górować zaczęły nad tym ruchem żywiołowym elementy koordynacji.

Koordynacja i właściwe rozplanowanie i podzielenie odcinków działania pomiędzy poszczególne resorty państwowe i organizacje społeczne może dopiero we właściwych rozmiarach uaktywnić te organizacje i ułatwić im zarówno należyte spełnianie zadań, jak i należyte wykorzystanie aktywu kulturalnego.

Likwidacja dublowania prac przez resorty państwowe i organizacje społeczne umożliwi skierowanie sił naszych we właściwych kierunkach i pozwoli należycie je zużyć.

Z tą myślą utworzona została Komisja Główna do Spraw Kultury, gdzie na równych prawach resorty państwowe i przedstawiciele organizacji społecznych ustalają wspólnie wytyczne w ramach ogólnej polityki kulturalnej państwa, w ramach ogólnej ofensywy, która — rzecz prosta — musi być planowana centralnie, przy czym musimy pamiętać i pamiętajmy o roli partii, formułującej wytyczne tej ofensywy.

Rzecz jasna, że wraz z dublowaniem poszczególnych prac łączyło się też dublowanie wydatków publicznych na te cele. Trzeba pamiętać, że ofensywa

kulturalna od szkolnictwa począwszy poprzez radio, film, teatr i książkę obejmuje tak szeroki zakres prac państwowych i społecznych, że łączą się z tym wydatki, sięgające dziesiątków miliardów z budżetu państwowego; a jeżeli zwęzić tu zakresy i ograniczyć się tylko do tych zagadnień, którymi interesują się organizacje masowe, to i tak fundusze na ten cel wynosić będą kilka miliardów złotych. Trzeba sobie powiedzieć, że już pierwsze, wstępne miesiące działalności podkomisji fachowych i wynikłe z nich uchwały Prezydium Komisji Głównej dowodzą, jak wielka była potrzeba tej koordynacji i jak poważne są pierwsze jej wyniki.

W sumie sprawa pogłębionej koordynacji prac masowych organizacji społecznych w ofensywie kulturalnej — to najważniejsze zadanie na okres następny. To dopiero pozwoli należycie wykorzystać istniejący aktyw kulturalno - oświatowy i wydobyć nowy aktyw, bardziej świeży, mniej biurokratycznie pojmujący swoją robotę. Wyrazem tej koordynacji pogłębionej, która jest zadaniem następnego okresu, musi być także uporządkowanie planów finansowych poszczególnych organizacji, znormalizowanie pewnych typowych wydatków, skończenie z pewnego rodzaju beztroską w budżetowaniu i ustalaniu wysokości poszczególnych pozycji. Stworzenie planów finansowych i ścisłe ich przestrzeganie jest podstawowym warunkiem zwiększenia przez Państwo wydatków na cele kulturalne, ponieważ tylko wtedy takie wkłady nie będą się mijały z celem.

Z przyjętych przez Komisję uchwał wynika konieczność zwiększenia czujności ideologicznej i zwiększenia planowości w działaniu, podwyższenie poziomu organizacyjnego prac kulturalno - oświatowych. Wynika też z nich konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na odcinki, które dotychczas nie mogły być objęte należytą kontrolą. Z przyjętych uchwał wynika dalej konieczność polepszenia programu działalności świetlic, pogłębienia akcji łączności fabryk ze wsią. Konieczne jest użycie wszystkich sił organizacji społecznych, organizacji klasy robotniczej, ażeby w tej chwili wieś podciągać do osiągniętych już rezultatów w mieście i równocześnie, żeby w miastach, na terenach klasy robotniczej, naprawiając błędy czy niedopatrzenia, dalej podnosić i kształtować świadomość budowniczych socjalizmu.

Mamy w dziedzinie prac świetlicowych niewątpliwie duże osiągnięcia, niemniej istnieją tu w dalszym ciągu dwie rzeczywistości, które nie zawsze się ze sobą pokrywają. Jedna rzeczywistość, która jest niewątpliwym osiągnięciem, to jest ilość świetlic; drugą rzeczywistością jest to, co się w dużej części tych świetlic dzieje.

Pomiędzy cyfrą świetlic a istotną ich działalnością istnieje rozpiętość, istnieje nieraz przepaść. Zasypać przepaść między tymi dwiema rzeczywistościami, podnieść na wyższy poziom działalność świetlic, tej podstawowej komórki ruchu kulturalnego, jest jednym z podstawowych zadań czołowych organizacji społecznych.

Wnioski nasuwają się jasne: niewątpliwe cyfrowe osiągnięcia okresu poprzedniego, niezbędne jako punkt wyjścia następnego etapu, muszą się obecnie zamienić w osiągnięcia jakościowe. Jest to podstawowe zadanie organizacji społecznych.

W pracach świetlicowych baczną uwagę należy zwrócić na sprawy artystyczno - widowiskowe, ponieważ na tym odcinku mamy do czynienia z pewnego rodzaju niedorozwojem organizacyjnym i ideologicznym — w szczególności na odcinku wsi.

Na obecnym etapie konieczne jest szybkie wyprodukowanie dobrych ideologicznie, a prostych do grania ze względu na środki techniczne sztuk, najlepiej nadających się do teatru ochotniczego. W każdym razie, jeżeli chodzi o proporcje amatorskich prac teatralnych w stosunku do całokształtu życia świetlicowego, to o ile bezspornym jest fakt, że sprawy teatru amatorskiego nie powinny przytłaczać innych zadań świetlicy, to z drugiej strony trzeba pamiętać, że teatr amatorski w Polsce w sezonie r. 1947/48 miał 4,5 miliona widzów. Stanowi to cyfrę na tyle poważną, wzrastającą w dodatku nieustannie, że tego zjawiska nie należy lekceważyć.

Następnym podstawowym zadaniem organizacji masowych jest z jednej strony zwiększenie w następnym okresie sieci bibliotek, z drugiej strony uaktywnienie tych bibliotek i związanie ich z siecą ogólną bibliotek.

Tutaj zasypanie przepaści między dwiema rzeczywistościami, cyfrą bibliotek a cyfrą aktywnych czytelników, jest podstawowym zadaniem organizacji społecznych.

Na tym niełatwym odcinku walki klasowej, toczonej w Polsce, poprzez pogłębienie koordynacji, poprzez pogłębienie ideologiczne akcji kulturalno - oświatowej wypracowywać będziemy coraz więcej elementów planu ogólnopaństwowego łącznie z planem w dziedzinie wydawnictw. Wypracowanie planu i realizowanie jego gotowych już fragmentów pozwoli nam w łączności z narastającymi przemianami na szybsze i powszechniejsze niż dotąd zwycięstwa w walce o ukształtowanie nowej socjalistycznej świadomości w najszerszych masach. Bo taki jest przecież ostateczny cel wszystkich naszych prac w dziedzinie kulturalnej, takie jest m. in. zadanie Komisji Głównej do Spraw Kultury.

Dr JADWIGA SIEKIERSKA

O PRACACH KOMISJI GŁÓWNEJ DO SPRAW KULTURY

Referat wygłoszony na plenum Komisji Głównej w dniu 17.VI 1949 r.

Komisja Główna do Spraw Kultury jako czynnik społeczno - państwowy została powołana do życia w celu koordynowania różnorodnych akcji kulturalno - oświatowych, podejmowanych przez organizacje masowe oraz w celu ich powiązania z pracą Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Żywiołowość i rozmach procesów kulturalnych w naszym kraju jest świadectwem wyzwolenia przez ustrój Demokracji Ludowej drzemiących w masach ludowych talentów, energii i twórczych pomysłów. Z drugiej jednak strony — spontaniczność różnorodnych akcji kulturalnych nie ujęta w karby ogólnonarodowego planu kulturalnego, nie przepojona jednolitymi zadaniami polityki kulturalnej — staje się hamulcem na drodze rozkwitu kulturalnego naszego narodu. Chaotyczne, nie powiązane ze sobą poczynania kulturalne różnych instytucji i organizacji powodują trwonienie grosza publicznego i niecelowe wykorzystanie szczupłych jeszcze dziś kadr kulturalno - oświatowych.

Ponadto różnolitość nie tylko organizacyjna, ale częstokroć ideowa w poczynaniach kulturalno - oświatowych (np. w programach poszczególnych szkół dla dorosłych) ułatwiała penetrację wrogich Demokracji Ludowej poglądów, bądź sprzyjała utrwaleniu mętniactwa ideowego (np. do niedawna uniwersytety ludowe).

Potrzeba zharmonizowanej działalności Państwa z organizacjami społecznymi na odcinku kulturalnym ma również głębszy podkład polityczno - społeczny.

Wkroczyliśmy w okres budownictwa socjalistycznego. Wysuwa ten okres przed masowym ruchem kulturalnym nowe zadanie: konieczność wzmożenia ofensywy ideologii socjalistycznej, zespolenia w tym kierunku myśli, woli i uczuć naszych działaczy kulturalnych, bo na tej drodze będzie kształtować się oblicze nowego człowieka w Polsce.

Przez jednolity plan i jednolitą koncepcję poczynań kulturalno-oświatowych wzmocnimy promieniowanie ideologii klasy robotniczej w naszym narodzie, przekażemy masom pracującym piękne tradycje wolnościowe i demokratyczne naszej kultury narodowej, szeroko spopularyzujemy samorodną twórczość ludową i jej źródła w naszej poezji i sztuce, przepoimy ideą sojuszu robotniczo - chłopskiego potężniejący, masowy ruch kulturalno - oświatowy wsi i miasta.

Rewolucyjne przemiany społeczno - gospodarcze nie wywołują automatycznie rewolucji w psychice człowieka, w ideologii i kulturze. „Tradycja wszystkich zmarłych pokoleń ciąży jak zmora na umysłach żyjących" — prawda tych słów Marksa jak najbardziej da się i dziś zastosować do dziedziny kulturalnej. Dlatego w warunkach rewolucyjnej przebudowy naszego

kraju występuje pewne opóźnienie procesów kulturalnych — często „martwy chwyta żywego". Walka klasowa na froncie kulturalnym, opór ideowy wroga klasowego, „siła przyzwyczajenia milionów — jako najstraszniejsza siła" — jak powiada Lenin — to są realne hamulce na drodze rozwoju kulturalnego. Tak, dla przykładu, silny jest jeszcze nacisk żywiołu drobnomieszczańskiego, widoczny w uleganiu bredniom, plotkom, mętniactwu ideowemu lub w popularności wszelkiego rodzaju tandety rozrywkowej.

Tych zjawisk nie wolno jednak upraszczać, ujmować statycznie. Dynamizm przemian kulturalnych wzrasta stale, przyśpiesza tempo życia kulturalnego, w którym jest pełno coraz to nowych „cudów" i niespodzianek.

Wystarczy, że wspomnę o ostatnich zdumiewających swym rozmachem i bogactwem treści i form wydarzeniach naszego życia kulturalnego: wystawie plastyków - amatorów (ku czci Kongresu Zw. Zaw.), festiwalu muzyki i tańca ludowego, tygodniu oświaty, prasy i książki. Imprezy te przerosły wszelkie oczekiwania organizatorów, stały się twórczą „niespodzianką" naszego życia kulturalnego.

Masowy ruch kulturalny jak powódź wiosenna zalewa obszary naszego kraju, przenika do coraz to nowych „zapomnianych przez Boga i ludzi" zakątków, znajduje swój wyraz w coraz to nowych dziedzinach twórczości kulturalnej. Głód książki, pęd do samokształcenia, potrzeba wyżycia się artystycznego stale wzrastają w mieście i na wsi i domagają się zaspokojenia. Stwarza się sytuacja nienadążania w ideowym kierowaniu tym ruchem i w nadawaniu mu określonych form organizacyjnych.

Festiwal muzyki ludowej mógł przekonać o niewyczerpanych pokładach, świeżych, twórczych źródłach naszej kultury narodowej, jakie tkwią w sztuce, samorodnej twórczości ludowej. A jednocześnie festiwal ujawnił, ile pokostu pseudoludowego, obcych naleciałości narosło i pasożytuje na żywym, płodnym, stale owocującym drzewie kultury i sztuki ludowej, ile jest jeszcze mętniactwa pseudoludowego w podejściu do zagadnień folkloru polskiego.

Pielęgnowanie i oczyszczanie sztuki ludowej, wydobycie jej wartości poetyckich i jej specyficznych cech narodowych to też jedna ze skutecznych dróg do zwalczania kosmopolitycznych tendencji w naszej kulturze.

Sięgając głęboko do niewysychającego źródła twórczości ludowej zdobywamy również broń do walki z bezojczyźnianym kosmopolityzmem na terenie kultury. W folklorze polskim kompozytor znajdzie motywy narodowe, plastyk — tematykę, świeżość i oryginalność barw. Każdego artystę hojnie może zasilić stale twórcza fantazja naszego ludu.

Rozwój masowego ruchu kulturalnego to nie tylko droga upowszechnienia kultury, ale i droga kształtowania się przyszłych losów naszej kultury narodowej. Dlatego warunki dla nieskrępowanej twórczości samorodnej i dla inicjatywy społecznej muszą być stale ulepszane.

Tym bardziej więc aktualną, palącą i konieczną staje się potrzeba ideologicznego sterowania tym ruchem, organizacyjnego usprawnienia, a przez skoordynowaną akcję poczynań państwowych i społecznych stworzenia jak najbardziej korzystnych warunków dla dalszego rozszerzania i pogłębiania inicjatywy, samorzutnej twórczości artystyczno - kulturalnej mas pracujących.

Dla realizowania tych właśnie zadań została powołana do życia Komisja Główna do Spraw Kultury.

Organizacyjnie — bieżąca praca Komisji skoncentrowała się w podkomisjach: Artystyczno - Widowiskowej, Czytelnictwa i Samokształcenia,

Szkolenia Kadr oraz w Komisji Budżetowej jako komórce planującej i koordynującej prace wszystkich podkomisyj na bazie ustalenia budżetów dla akcji kulturalno - oświatowych.

W ciągu pół roku istnienia Komisji Głównej do Spraw Kultury została dokonana poważna przygotowawcza praca dająca podstawy do planowania, koordynacji w dziedzinie kulturalno - oświatowej, choć może jeszcze nie widoczna na terenie masowych organizacji społecznych.

Zadanie mego sprawozdawczo - informacyjnego referatu polega na tym, aby w skrócie zapoznać zebranych z wynikami dokonanych przez Komisję Główną prac, z trudnościami, jakie napotkała w tych pracach i jakie częściowo nadal istnieją, oraz z najbliższymi zadaniami.

T U R i L

Już na początku grudnia w myśl wytycznych, które określiły zadanie Komisji Głównej, dokonano przebudowy dawnego Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego i Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych i została powołana do życia zjednoczona organizacja kulturalno - oświatowa dla wsi i miasta, a mianowicie TURiL — Centralny Ośrodek Oświaty Dorosłych.

Wynikająca z naszej drogi rozwojowej ku socjalizmowi potrzeba zniesienia rogatek kulturalnych między wsią a miastem, potrzeba stworzenia jednolitego nurtu kultury narodowej, zapłodnionej humanistyczną treścią idei socjalistycznych — podyktowała konieczność zlikwidowania odrębnych robotniczych i chłopskich organizacji kulturalno - oświatowych, jakimi były TUR i TUL. Organizacje te w swoim czasie zapisały piękne karty w walce o zdobywanie szczytów kultury dla robotnika i chłopa polskiego.

TURiL powstał do życia jako organizacja centralna (bez agend terenowych), jako organizacja usługowa w dziedzinie oświaty dorosłych (szkolenia kadr, poradnictwa, badania nad oświatą dorosłych) dla podstawowych organizacji masowych, przede wszystkim dla Związków Zawodowych i Zw. Sam. Chłopskiej, dla celów wspólnego szkolenia kadr oświatowców wiejskich i miejskich. Wymiana doświadczenia i wzajemne przenikanie się postępowych tradycji kulturalnych wsi i miasta właśnie poprzez TURiL jako zjednoczoną organizację kulturalno - oświatową robotniczo-chłopską powinno być jedną z dróg wyzwalania naszej kultury z opłotków wiejskich czy rogatek miejskich i wejścia jej na szeroki gościniec jednolitej kultury narodowej — w swej treści socjalistycznej.

Czy TURiL te ważne i zaszczytne zadania już spełnia?

Trzeba jasno i otwarcie powiedzieć, że obecnie TURiL jeszcze nie przeszedł w pełni na tory pracy usługowej dla potrzeb masowego ruchu kulturalnego, nie związał się organicznie z życiem Związków Zawodowych i Samopomocy Chłopskiej.

Zrośnięcie się TURiL-u z masową pracą kulturalną wśród robotników i chłopów ma swoje wielkie znaczenie nie tylko dla wzmocnienia pracy kulturalnej w organizacjach masowych, ale również i dla przezwyciężenia jeszcze poważnego oderwania się starych kadr oświatowych od nowych zadań pracy kulturalno - oświatowej. Jeszcze pokutują wśród oświatowców tendencje do szerzenia oświaty zawieszonej w próżni społecznej, jeszcze niedostatecznie rozumieją stare kadry oświatowców, że dziś pracownik kulturalno - oświatowy winien być bojowym działaczem społecznym, jeszcze ciąży nad wieloma z nich abstrakcyjna pedagogika oderwana od polityki,

swego rodzaju „kulturnictwo", jeszcze niedostatecznie rozumieją niektórzy oświatowcy, że teren wiejski jako bardziej zaniedbany kulturalnie wymaga dziś większej uwagi i opieki. Nie można zbudować socjalizmu w mieście nie budując go na wsi, a to wymaga wzmożonego, przyśpieszonego tempa działalności kulturalnej na wsi dla wyrównania różnic i naprawienia krzywd.

Wspomniane opory i braki, pokutujące jeszcze wśród naszych kadr oświatowców i działaczy kulturalnych, dają się zauważyć w pewnym stopniu i wśród ofiarnych, pełnych dobrej woli oświatowców w TURiL-u.

TURiL mimo to jest na dobrej drodze dzięki stałej opiece Komisji Głównej nad jego pracami, dzięki budzeniu ducha zdrowej krytyki i samokrytyki.

Jednak działalność TURIL-u i sprecyzowanie jego zadań jako nowej, dopiero kształtującej się organizacji oświatowej będzie wymagało specjalnego opracowania i przedyskutowania na terenie Komisji Głównej oraz wzmocnienia TURiL-u poważnymi kadrami działaczy kulturalno - oświatowych.

PRACA PODKOMISYJ

W podkomisjach zebrali się razem dla omówienia konkretnych zadań masowego ruchu kulturalnego działacze kultury, partyjni i bezpartyjni, wybitni fachowcy i organizatorzy z zakresu oświaty dorosłych, bibliotekarstwa, czytelnictwa, teatru zawodowego i amatorskiego, naukowcy i poeci.

Ważnym dla prac podkomisyj był również i ten znamienny nowy fakt, że wspólnie zaczęli pracować nad palącymi zagadnieniami kulturalno-oświatowymi przedstawiciele masowych organizacji jak CRZZ, Zw. Sam. Chłopskiej, ZMP i pracownicy państwowych instytucyj — to znaczy Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Już na pierwszych posiedzeniach każdej z podkomisyj (nieco nawet chaotycznych i rozwlekłych, czasami niepotrzebnie gadulskich) stało się jasną rzeczą, że poszczególne organizacje i instytucje — ze szkodą dla wspólnej sprawy podnoszenia poziomu kulturalnego narodu — zajmują się dublowaniem tych samych akcji, depczą sobie wzajemnie po piętach, uprawiając gorączkową „działalność" w zdobywaniu metodą partyzancką, gdzie się da, środków finansowych dla swoich poczynań, konkurują ze sobą w poszukiwaniu administratorów, prelegentów przy zakładaniu tego samego typu kursów, szkół niezależnie od siebie powstających (np. na terenie Warszawy w pewnym okresie było czynnych 6 kursów bibliotekarskich o podobnych celach, wzajemnie ze sobą nie powiązanych).

Pierwsze posiedzenia jasno wykazały, że układając plan pracy kulturalnej lub działając bez planu każda niemal z organizacji choruje na swego rodzaju przerosty lokalnego patriotyzmu, które prowadzą do działalności omnibusowej, a więc powierzchownej, dublującej prace innych organizacji. Specjalnie niezdrowe ambicje dały się zauważyć w sprawach wydawniczych w projektowaniu w sposób chałupniczy poważnych pozycji, które lepiej wydaje „Czytelnik" lub „Książka i Wiedza".

Przez żywy kontakt ze sobą działaczy kulturalnych z różnych organizacji, o jednakowym kierunku pracy, lepiej niż przez dziesiątki artykułów czy przemówień utrwala się przekonanie o konieczności uzgodnionej działalności.

Stąd zagadnienie koordynacji z wyżyn pobożnych życzeń zeszło na ziemię, zaczęło przybierać kształty realnych zamierzeń i wniosków.

Zetknięcie się ze sobą przedstawicieli różnych organizacji w podkomisjach pomaga również w przezwyciężaniu podwórkowego punktu widzenia na sprawy kulturalne, na co niestety jeszcze chorują nasze organizacje społeczne.

Nie ma odrębnej kultury robotniczej czy ludowej, którą w odosobnieniu od siebie mają za zadanie krzewić Związki Zawodowe bądź Zw. Sam. Chłopskiej. Dążąc do stworzenia jednolitej kultury narodowej kierujemy się jedną polityką kulturalną państwa budującego socjalizm. Politykę tę na własnym terenie, w powiązaniu z zadaniami swojej organizacji, uwzględniając specyfikę różnych środowisk, różnych tradycji kulturalnych — wsi i miasta — realizują i Związki Zawodowe, i Zw. Sam. Chłopskiej.

Poprzez wspólną pracę w fachowych podkomisjach ta prawda powoli dociera do świadomości działaczy kulturalnych.

W dyskusjach nad sprawami koordynacji ruchu kulturalnego wystąpiły jednak niebezpieczne tendencje etatyzacji ze strony pracowników państwowych (np. wypowiadano sugestie, aby kierunek ideowy, instruktaż, kontrolę pedagogiczną na terenie świetlic sprawowało i określało Ministerstwo Oświaty). Z drugiej strony dały się zauważyć tendencje u niektórych przedstawicieli organizacji społecznych do pewnego separatyzmu kulturalnego w obronie fałszywie pojętej samodzielności.

Nie trzeba w tym gronie dowodzić szkodliwości obu tendencyj dla naszej kultury. Właśnie poprzez udział przedstawicieli organizacji społecznych i resortów państwowych w pracach podkomisyj fachowych stały się one również tym terenem, na którym skutecznie się leczy obie choroby.

Łącznie z omawianiem wytycznych, kierunku i najbliższych zadań pracy kulturalnej w masowych organizacjach wyłoniły się sprawy organizacyjne i pomocniczych środków dla usprawnienia działalności Komisji Głównej.

Sprawy zasadnicze, przygotowane uprzednio w postaci wniosków przez poszczególne podkomisje, zostały szczegółowo omówione na posiedzeniach Prezydium Komisji Głównej i na tej podstawie powzięto wiele uchwał.

Wyłoniła się potrzeba powołania do życia Biuletynu Informacyjnego, który by informował działaczy kulturalnych o przebiegu prac i uchwałach Komisji, specjalnie naświetlając te uchwały Komisji, które zmierzają do skoordynowania prac kulturalno - oświatowych organizacji masowych i powiązania ich z Ministerstwem Oświaty i Ministerstwem Kultury i Sztuki.

Biuletyn będzie również drukował w całości lub w skrócie najważniejsze referaty wygłaszane na podkomisjach.

Biuletyn w żadnym wypadku nie ma być nowym pismem literackim, lecz instrumentem w pracy Komisji, mając charakter ściśle informacyjno-instrukcyjny — co zostało podkreślone w uchwale Prezydium Komisji Głównej.

Wyłoniła się również potrzeba oparcia prac podkomisji o pomocniczy aparat, przygotowujący materiał do poszczególnych zagadnień, m. in. dane statystyczne (np. o ilości i stanie świetlic), przeprowadzający centralnie ewidencję i rejestrację poszczególnych placówek kulturalnych (np. ilość amatorskich zespołów teatralnych).

Dużej pracy w tym kierunku dokonało już Biuro Studiów przy Kancelarii Cywilnej Prezydenta — dla Komisji Budżetowej. W najbliższym czasie będzie postawiona sprawa szerszego i ściślejszego powiązania Biura Studiów z pracami Komisji Głównej.

A teraz przejdę pokrótce do scharakteryzowania najważniejszych wyników dotychczasowych prac podkomisyj. Powstanie — równolegle do podkomisji fachowych — Komisji Budżetowej, w której pracach biorą udział przewodniczący podkomisyj, wprowadziło na realne tory prace tych podkomisji, wiążąc plany akcji kulturalnych z ich bazą finansową.

Charakteryzując ogólne wyniki prac podkomisji fachowych, trzeba stwierdzić, że podjęły one rozpracowanie zagadnień najbardziej palących, a jednocześnie dotychczas zaniedbanych w organizacjach masowych, a mianowicie — sprawę szkolenia kadr kulturalno-oświatowych jako centralną dla dalszych losów masowego ruchu kulturalnego, a dziś nie nadążającą za wzrostem potrzeb tego ruchu oraz sprawę uporządkowania repertuaru, kierownictwa i kontroli amatorskiego ruchu teatralnego. Mimo sukcesów ruchu amatorskiego nadal kwitnie podejrzana „radosna twórczość“, nadal bezkarnie popisują się „dzikie zespoły“, które nierzadko karmią widzów „Żywotem św. Genowefy“ lub sztukami bezwartościowymi, jak: „Kobieta - wino - dancing“, lub wręcz obcymi, jak: „Grunt — to forsa“.

Wreszcie Podkomisja Czytelnictwa zajęła się usprawnieniem metod zwalczania analfabetyzmu, projektowaniem odpowiednich pomocy naukowych, zaplanowaniem specjalnego typu książek dla zapobieżenia wtórnej fali analfabetyzmu.

Konkretnie rozpracowane wnioski Podkomisji Czytelnictwa dotyczące akcji zwalczania analfabetyzmu zostały przekazane Głównej Komisji Społecznej do Walki z Analfabetyzmem. Ponadto specjalne posiedzenie Podkomisji było poświęcone akcji Komitetu Upowszechnienia Książki w celu związania tej akcji z walką z analfabetyzmem powrotnym. Wnioski w tej sprawie zostały również przesłane do Głównej Komisji Społecznej.

Poza tym Podkomisja Czytelnictwa przedyskutowała sprawę organizacji bibliotek powszechnych streszczoną w referacie ob. Protschke: „Stan organizacyjny bibliotek powszechnych, publicznych i społecznych“ i ref. ob. Słomczewskiej w sprawie organizacji czytelnictwa w świetlicy.

Przygotowanie konkretnych wniosków na podstawie referatów i dyskusji w tych sprawach znajduje się na warsztacie prac Podkomisji Czytelnictwa i w najbliższych dniach wnioski te będą przedłożone na posiedzeniu Prezydium Komisji Głównej. Podkomisja Czytelnictwa odbyła 5 posiedzeń i kilka posiedzeń prezydium podkomisji.

Podkomisja Artystyczno - Widowiskowa w wyniku swych prac przygotowała szereg istotnych wniosków dotyczących organizacji życia świetlicowego, a specjalnie ruchu amatorskiego. Większość tych wniosków została przyjęta przez Prezydium Komisji Głównej i przekazana do opracowania w postaci obowiązujących uchwał.

Wspomnę o najważniejszych wnioskach Podkomisji Artystyczno - Widowiskowej. W celu przeciwdziałania panoszącemu się chaosowi, przypadkowości w wydawaniu i doborze repertuaru dla amatorskiego teatru, jak również dla wyparcia bezwartościowych sztuk z teatru amatorskiego podkomisja przygotowała wniosek o utworzenie Międzyorganizacyjnej Centralnej Komisji Repertuarowej, która miałaby wspólne wytyczne, jednolity plan, dokonałaby między organizacjami podziału prac nad przygotowaniem odpowiedniego repertuaru dla zespołów świetlicowych i ustaliłaby formy kontroli obecnego repertuaru teatrów świetlicowych.

Dla realizacji zadań w dziedzinie repertuaru komisja repertuarowa powinna przyciągnąć najlepsze pióra literackie w Polsce przez organizowanie odpowiednich konkursów i wypracowanie konkretnych form powiązania naszych literatów i artystów z masowym ruchem amatorskim.

W celu pomocy dla amatorskich zespołów teatralnych, muzycznych, śpiewaczych, tańca ludowego oraz dla wzbogacenia i odświeżenia teatru zawodowego przez dorobek twórczości amatorskiej zgłoszono wniosek o powołanie do życia przy Ministerstwie Kultury i Sztuki eksperymentalnego Teatru - Studio, na którego scenie pokazywano by najbardziej ciekawy, twórczy i nowatorski dorobek teatru amatorskiego miasta i wsi.

Konkretny projekt dotyczący zadań podobnego teatru, jak i zadań i metod pracy Międzyorganizacyjnej Komisji Repertuarowej znajduje się w opracowaniu Podkomisji Artystyczno-Widowiskowej.

Na Podkomisji został przedyskutowany referat ob. Piotrowskiego: „Organizacja ruchu świetlicowego ze szczególnym uwzględnieniem zadań artystycznych tego ruchu". W wyniku dyskusji nad referatem rozpracowano konkretne wnoski, o których mowa była wyżej.

Do Podkomisji wpłynął również referat prof. Szumana: „Czego się uczymy w teatrze ochotniczym", który będzie punktem wyjścia do dyskusji mającej na celu sprecyzowanie zadań Międzyorganizacyjnej Komisji Repertuarowej i zadań Teatru - Studio. Sprawa kadr kierowniczych (instruktorów artystycznych, którzy by łączyli w sobie zalety działacza społecznego z walorami pedagogicznymi i artystycznymi) i sprawa repertuaru to dwa najistotniesze, palące zagadnienia artystyczno - widowiskowego ruchu świetlicowego. Podkomisja Artystyczno-Widowiskowa odbyła 5 posiedzeń i szereg posiedzeń prezydium.

Najtrudniejsze zadania spadły na Podkomisję Szkolenia Kadr. W oparciu o wnioski pozostałych Podkomisji i po zapoznaniu się ze stanem szkolnictwa i potrzebami w tym zakresie opracowano projekt generalnego szkolenia kadr kulturalno - oświatowych w skali ogólnopaństwowej, określając udział i miejsce organizacji masowych i państwowych instytucji w akcji szkolenia kadr, przeciwdziałając szkodliwym, nieskoordynowanym poczynaniom na tym odcinku. Pragnę specjalnie zwrócić uwagę zebranych na zagadnienie szkolenia kadr jako na centralne ogniwo, od którego będzie zależało rozwiązanie całego splotu spraw kulturalnych.

Już dziś mamy alarmujące sygnały o tym, że wiele ważnych poczynań, planów, projektów kulturalnych może być zahamowanych, sprowadzonych na manowce, jeżeli równocześnie nie dopisze planowa, przemyślana, wciąż wzrastająca, systematycznie prowadzona akcja szkolenia i dokształcania kadr kulturalno - oświatowych. Dotychczasowe wyniki szkolenia nawet częściowo nie zaspokajają wciąż rosnących potrzeb.

Napływają niepokojące wiadomości o tym, że duża ilość niedawno założonych bibliotek gminnych przy zakładach pracy zdana jest na łaskę i niełaskę losu. Biblioteki są źle lub wcale nie wykorzystane z braku odpowiednich kadr bibliotekarskich. Fatalny poziom ideowy i artystyczny dużej jeszcze ilości zespołów amatorskich (np. Straży Pożarnej) pochodzi również z braku kadr kierowniczych. To są poważne i zastanawiające niedomagania ruchu kulturalno - oświatowego.

Bez dokonania przełomu na odcinku szkolenia kadr obecne nienadążanie za wzrostem masowego ruchu kulturalno-oświatowego może się stać kulą u nogi tego ruchu. Dlatego sprawa szkolenia pracowników kulturalno - oświatowych nabiera tak wielkiej wagi.

Załączony projekt szkolenia kadr kulturalno - oświatowych dla potrzeb masowego ruchu (przyjęty przez Prezydium Komisji Głównej) jest dopiero pierwszym krokiem na drodze planowego szkolenia kadr, zawiera jeszcze niedostatecznie sprecyzowane punkty w podziale kompetencji Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki i organizacji społecznych w długo i krótkoterminowym szkoleniu działaczy kulturalnych. Jest to dziedzina tak zagmatwana i obiektywnie trudna i złożona, że jasność struktury organizacyjnej, ustalenie typu szkół, wytycznych programowych, sprecyzowanie metod nauczania mogą być skrystalizowane dopiero w praktyce po zdobyciu pewnego doświadczenia. System opracowania i zatwierdzania programów dla wszelkich form szkolenia kadr masowego ruchu kulturalnego, jak i metody instruktażu i kontroli — wymagają naświetlenia w specjalnej instrukcji, co należy do najbliższych zadań Podkomisji Szkolenia Kadr.

Znaczenie omawianego projektu polega na tym, że jest on pierwszą próbą uporządkowania, usunięcia nieładu i chaosu na tym odcinku. Po pierwsze, przez podział kompetencji Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz organizacji masowych w prowadzeniu różnego typu szkół i kursów dla działaczy kulturalnych; po drugie, przez ustalenie wspólnych ośrodków programowo - dydaktycznych, obejmujących całość szkolnictwa; po trzecie, przez podział funkcji w zakresie instruktażu i kontroli; po czwarte, przez ustalenie typów pism o charakterze programowo - metodycznym oraz instrukcyjnym, jednocześnie pism naświetlających problematykę masowego ruchu kulturalnego; wreszcie, po piąte, przez to, że projekt w formie konkretnych zadań z podaniem terminów zaleca zarówno organizacjom masowym jak i Ministerstwu Oświaty i Ministerstwu Kultury i Sztuki przygotowanie materiałów o stanie obecnym szkolnctwa w powiązaniu z analizą coraz to wzrastających potrzeb nowych kadr oraz opracowanie programów i wspólnych zasad rekrutacji do szkół i kursów.

Zgłoszony projekt — podkreślam raz jeszcze — dopiero zapoczątkowuje akcję o dużej wadze społecznej i kulturalnej, akcję planowego w skali narodowej szkolenia kadr kulturalno - oświatowych, która powinna dokonać przełomu w tej dziedzinie.

Dalsze rozpracowanie projektu w postaci szczegółowych instrukcji do oddzielnych tez w nim podanych, a przede wszystkim oparcie go o dokładną znajomość faktycznego stanu ruchu świetlicowego, szkolnictwa i potrzeb, jeśli chodzi o nowy narybek kadr kulturalnych, uziemi ten projekt i wtedy dopiero nabierze on rumieńców życia.

Projekt wyżej omówiony opracowany został na podstawie referatów ob. ob. Pasierbińskiego i Sobierajskiej „O szkoleniu krótkoterminowym" oraz dyskusji, jaka się po referatach tych wywiązała. Ponadto został przedyskutowany referat ob. Tazbira o kształceniu pracowników bibliotecznych i czytelnictwa, z którego wnioski będą w najbliższym czasie przekazane do Prezydium Komisji Głównej. Podkomisja zbierała się i obradowała 6 razy i tyleż posiedzeń odbyło Prezydium.

Na zakończenie trzeba podkreślić, że prace wszystkich trzech podkomisji, omawiając formy prac oświatowych i artystyczno - widowiskowych, dotyczyły przede wszystkim ruchu świetlicowego. Całość jednak zagadnień prac świetlicy, domu kultury bynajmniej nie została jeszcze ani postawiona, ani omówiona. A tymczasem stan świetlic w mieście i na wsi nie przedstawia się w różowym świetle. Pomijając fakt dużej ilości tzw. świetlic „mar-

twych", praca czynnych lub na wpół czynnych budzi wielki niepokój. Często sprowadza się do wieczorów z tańcówkami, wystawiania tandetnej sztuki, zabaw z wódką. Dopiero gruntowne przygotowanie materiału o faktycznym stanie świetlic w kraju (już w tym kierunku idzie praca), analiza i ocena tego stanu mogą być punktem wyjścia do rozpracowania problemu świetlicowego w ramach prac podkomisji i na tej podstawie przygotowania referatu uzasadnionego, podmurowanego faktami na plenum Komisji Głównej i nakreślenia dróg rozwojowych ruchu świetlicowego.

Problem świetlicy jako centralnego ogniwa w działalności masowych organizacji społecznych zostanie szeroko omówiony na następnym plenum Komisji Głównej do Spraw Kultury.

Prof. CZESŁAW NOWIŃSKI

ZAGADNIENIE BUDŻETOWANIA I PLANOWANIA PRACY OŚWIATOWO - KULTURALNEJ ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

Referat wygłoszony na plenum Komisji Głównej do Spraw Kultury w dniu 17.VI 1949 r.

Z tytułu referatu mogłoby wynikać, że mówić będę o potrzebie planowania, o tym, że trzeba planować pracę oświatową w organizacjach społecznych. Tak jednak nie jest. Prace Komisji Budżetowej, poparte dyskusją i uchwałami Prezydium Komisji Głównej, są znacznie dalej zaawansowane. Jesteśmy w stadium nie rozmów o planowaniu, lecz w stadium tworzenia konkretnego planu pracy na rok bieżący. I dlatego referat poświęcę głównie zagadnieniom planu finansowego akcji kulturalnej masowych organizacji w roku 1949.

Plan ten dotyczy, poza działalnością odpowiednich resortów, działalności kulturalno - oświatowej następujących organizacji: Centralnej Rady Związków Zawodowych, Związku Zawodowego Robotników Rolnych, Związku Samopomocy Chłopskiej, Ligi Kobiet, Związku Młodzieży Polskiej, Związku Akademickiego Młodzieży Polskiej, Związku Nauczycielstwa Polskiego, TURiL-u, Komitetu Słowiańskiego, Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Towarzystwa Przyjaciół Żołnierza. Został on sporządzony na podstawie preliminarzy budżetowych złożonych przez poszczególne organizacje, w drodze szczegółowej, krytycznej analizy tych preliminarzy, dokonanej w porozumieniu i przy ożywionej wymianie poglądów z zainteresowanymi organizacjami oraz przez zestawienie preliminarzy z planowaniem akcji kulturalno - oświatowej w ramach właściwych resortów. Nie obejmuje, jak z powyższego wynika, sum preliminowanych przez związki samorządowe, a to ze względów technicznych — wobec trudności ustalenia kwot przeznacznych przez poszczególne związki samorządowe na akcję kulturalno-oświatową.

Plan finansowy akcji kulturalno - oświatowej jest jedynie odbiciem finansowym, wyrazem procesów zachodzących w samej akcji kulturalno-oświatowej. Dlatego też analiza planu i jego uzasadnienie możliwe jest poprzez zdanie sobie sprawy, na jakim etapie znajdujemy się w masowej pracy kulturalno - oświatowej, jakie zadania wyrastają przed nami na tym etapie i jakie bolączki i niedomagania poprzedniego okresu muszą być usunięte po to, by nasze zadania zostały zrealizowane.

Etap, który przeżywamy, scharakteryzować można jako wszczęcie masowej, na wielką skalę zakrojonej ofensywy kulturalno - oświatowej, ofensywy o skrystalizowanym obliczu ideologicznym, ofensywy opartej na ideologii klasy robotniczej, na zasadach marksizmu - leninizmu, ofensywy zmierzającej do wytworzenia i masowego upowszechnienia nowych form kul-

tury narodowej, dostosowanych do nowej rzeczywistści społeczno - gospodarczej, do walki o socjalizm. Walka o socjalizm jest na odcinku kulturalnym, tak jak na każdym odcinku, ostrą walką klasową, jest walką z jawnym i ukrytym wrogiem klasowym, nienawidzącym śmiertelnie wszystkiego, co nowe, postępowe, ludowe, socjalistyczne i jednocześnie walką „ze spuścizną zacofania, ciemnoty, obskurantyzmu, upośledzenia kulturalnego", przesądów burżuazyjnych i drobnomieszczańskich, słowem, z ponurą spuścizną ustroju społecznego, który spychał masy robotnicze i masy chłopskie do roli ofiary dziejów, tłumił i hamował ich dążenie do właściwej im roli świadomych twórców historii.

Walka ta jest trudna i uciążliwa. Dlatego wszczęcie wielkiej ofensywy kulturalnej wymaga pełnej mobilizacji sił i zasobów, wymaga największej koncentracji wysiłków, a nie ich rozproszkowania, wymaga, mówiąc słowami Prezydenta Bolesława Bieruta „organizacyjnego scalenia i usprawnienia pracy na odcinku kulturalnym".

Jedynie maksymalna mobilizacja sił i zasobów, sprawna ich organizacja, jasne i określone wytknięcie poszczególnych kierunków ofensywy zapewnić może skuteczność tej ofensywy.

Dlatego też przedstawiany plan finansowy należy ocenić przede wszystkim z punktu widzenia jego wartości mobilizacyjnej.

Gdy mówimy o mobilizacji zasobów i sił, mamy na myśli z jednej strony skupienie wszystkich możliwych do uchwycenia i wydobycia zasobów finansowych, a z drugiej najlepsze wykorzystanie sił organizacyjnych i kadrowych.

Gdy mówimy o mobilizacji zasobów, mamy na myśli z jednej strony wykorzystanie w ramach jednego, scalonego planu wszystkich rezerw pieniężnych, które Państwo może przeznaczyć na masową akcję kulturalno - oświatową, z drugiej zaś strony uaktywnienie pieniędzy społecznych, wciągnięcie społeczeństwa do świadczeń na rzecz ofensywy kulturalno - oświatowej.

Gdy mówimy o mobilizacji sił, mamy na myśli z jednej strony pełne i najbardziej racjonalne wykorzystanie kadr państwowych i kadr poszczególnych organizacji społecznych, rozwijanie, udoskonalanie i rozrost tych kadr, z drugiej zaś uaktywnienie w ramach pracy kulturalno - oświatowej wszystkich ludzi dobrej woli, robotników, chłopów i pracowników umysłowych, którzy nie pracując na „etatach kulturalno - oświatowych", państwowych czy organizacyjnych chętnie poświęcą swój czas i wysiłek budownictwu masowej kultury narodowej.

Wszystkie te momenty mobilizacyjne muszą znaleźć i znajdują swój wyraz w strukturze planu finansowego, w układzie jego przychodów i wydatków.

Mobilizacja finansowa w przedstawionym planie polega na następujących momentach:

1. *Skoncentrowanie w jednym planie całości kwot przeznaczonych na akcję kulturalno - oświatową.*

Wiemy, że na tym odcinku dotychczas nie działo się dobrze. Środki finansowe na akcję kulturalno - oświatową płynęły najrozmaitszymi, nie związanymi ze sobą kanałami.

Masową akcję kulturalno - oświatową finansowały nie tylko Prezydium Rady Ministrów, Min. Oświaty i Min. Kultury i Sztuki, lecz wszystkie resorty państwowe, ba, nawet nie tylko resorty.

Organizacja społeczna, której nie udało się uzyskać subwencji we właściwych ośrodkach, znajdowała drogę do CUP-u, do Min. Odbudowy, Min. Rolnictwa, Skarbu, Przemysłu i Handlu itd., itd. A jeśli zawiodły i te drogi, można było wytropić ścieżkę do banków, zjednoczeń przemysłowych, związków samorządowych itp. Oczywiście że w tych warunkach nie mogło być mowy o jakimkolwiek ogólnym planie.

Subwencjonowaniu podlegały dziesiątki organizacyj, nieraz istniejące jedynie na skutek tego faktu, że istniały już od lat 20, nieraz prowadzące nawet działalność sprzeczną z celami Państwa Ludowego.

Temu stanowi rzeczy kładzie kres przedłożony plan finansowy. Kanały, którymi płyną subwencje, dotacje i inne zasoby finansowe na cele kulturalno - oświatowe, zostały w nim określone i poszczególne organizacje finansowane są ze źródeł ściśle określonych. Wobec trudności ogarnięcia w tej chwili całości masowej akcji kulturalno - oświatowej, zwłaszcza zaś prowadzonej poza organizacjami, które są wymienione na wstępie, plan finansowy przewiduje rezerwę planową w kwocie 200 mil. zł. Plany finansowe w latach następnych pozwolą doszlifować sprawę finansowania organizacji społecznych, usunąć stosunkowo już niewielki margines przypadkowego finansowania, który nie mógł być uchwycony w pierwszym roku planowania w skali ogólnopaństwowej i, co najważniejsze, zapobiec temu, by planowanie organizacji społecznych biegło jednym torem, planowanie zaś resortów innym torem, nie związanym z planem organizacyj społecznych.

2. *Dążność do pełnego wykorzystania wszelkich źródeł dochodowych, które mogłyby służyć do finansowania masowej akcji oświatowo-kulturalnej.*

Z zestawienia przychodów i wydatków wynika, że z kasy państwowej płynie na akcję kulturalno - oświatową w r. 1949 około 1.500 mil. zł (w zaokrągleniu). Jeśli weźmiemy pod uwagę, że poza akcją, objętą planem finansowym Komisji Głównej do Spraw Kultury, Państwo finansuje wielką akcję likwidacji analfabetyzmu, z rozmachem zakrojoną akcję biblioteczną, inwestycje służące potrzebom masowej akcji kulturalno - oświatowej, już nie mówiąc o innych zasadniczych obciążeniach budżetu państwowego na cele oświaty i kultury; jeśli dodamy do tego sumy płynące na cele tej akcji ze związków samorządowych, sumy, które sięgają (szacunkowo) około 800 milionów zł przeznaczonych na subwencjonowanie organizacji społecznych i pokrycie wydatków akcji własnych świetlic i domów kultury, zdamy sobie sprawę z rozmiaru wysiłku włożonego przez Państwo w masową akcję kulturalno - oświatową.

Drugim istotnym źródłem finansowania są świadczenia pracodawców w ramach akcji specjalnej na cele oświatowo - kulturalne, które wyrażają się w naszym planie poważną cyfrą 2 370 mil. zł. Sumy te stanowią obciążenie płac klasy robotniczej, której z natury rzeczy przypada rola przewodnika w akcji kulturalno - oświatowej.

Inne sumy, już nieznaczne, stanowią przychody własne poszczególnych organizacyj. Nie są przy tym objęte planem przychody własne poszczególnych związków zawodowych, płynące ze składek członkowskich, które są częściowo zużywane — w terenie — na cele oświatowo - kulturalne.

Czy można twierdzić, że w planie bieżącego roku zostały zmobilizowane wszelkie możliwe źródła dochodów na masową akcję kulturalno-oświatową?

Nie, nie można tego twierdzić.

Po pierwsze: w preliminarzu budżetowym Centralnej Rady Związków Zawodowych świadczenia pracodawców sektora prywatnego ujęte są w postaci symbolicznej złotówki. Znaczy to, że robotnicy sektora kapitalistycznego w mieście nie są jeszcze objęci mobilizacją zasobów na cele masowej akcji kulturalno - oświatowej.

Po drugie: w zestawieniu przychodów planowych zwraca uwagę brak udziału wsi, w szczególności bogatszej, kapitalistycznej części wsi w bezpośrednim finansowaniu akcji kulturalno - oświatowej.

Dążąc do usunięcia tej anomalii porozumieliśmy się z Centralnym Związkiem Spółdzielczym i uzyskaliśmy zapewnienie 150 mil. zł na cele Zw. Samopomocy Chłopskiej i to z nadwyżek bilansowych spółdzielni rolniczych.

Nie rozwiązuje to, rzecz jasna, sprawy.

W następnym planie finansowym, w planie na rok 1950 musi być przewidziany sposób zorganizowania dopływu pieniędzy na akcję kulturalno - oświatową z samej wsi i to tak, aby chłop wiedział, że sumy świadczone przez wieś wracają doń w pracy kulturalno - oświatowej jego organizacji wiejskiej. Sprawa jest trudna, wymaga przepracowania odpowiedniej koncepcji i uzgodnienia ze wszystkimi zainteresowanymi czynnikami.

Czy biorąc pod uwagę te wadliwości planu można twierdzić, że plan nie jest poważną mobilizacją zasobów na cele masowej akcji kulturalno-oświatowej? Nie, nie można

Całość wydatków preliminowanych w bieżącym roku tylko w planie Komisji Głównej do Spraw Kultury wynosi zł 4 294 371 249 i przekracza więcej niż dwukrotnie sumy zużyte w roku ubiegłym 1948 na masową akcję kulturalno - oświatową (szacunkowo około 2 miliardów zł).

Świadczy to o poważnym wzmożeniu wysiłków na odcinku ofensywy kulturalno - oświatowej, kierowanym przez Komisję Główną.

3. *Mobilizację zasobów finansowych osiągamy również przez ścinanie przerostów w wydatkach, przez oszczędne gospodarowanie.*

Analiza złożonych preliminarzy wykazała, że wydatki nie zawsze są projektowane w sposób oszczędny. Uzgodniono z organizacjami społecznymi poważne redukcje tam, gdzie normatywy na poszczególne akcje były wygórowane, i w szczególności tam, gdzie stwierdzono przerost wydatków administracyjnych. Budżet Ligi Kobiet został np. zredukowany z kwoty 265 mil. zł do kwoty 107 mil. zł; budżet Samopomocy Chłopskiej z kwoty 700 kilkadziesiąt mil. zł. do kwoty 558 mil. zł. Istniały wyraźne przerosty na poszczególnych odcinkach preliminarza Centralnej Rady Związków Zawodowych, która podjęła się przeprowadzenia rewizji preliminarza i wniesienia poprawek oszczędnościowych z przesunięciem zaoszczędzonych kwot na inne określone cele.

W wyniku analizy oszczędnościowej wydatki administracyjne podstawowych organizacji społecznych wzięte łącznie zostały ograniczone do wysokości 9,3% całości sum przez te organizacje preliminowanych.

Walcząc z przerostami administracyjnymi wydaliśmy również wojnę tendencjom etatystycznym niektórych organizacji, tendencjom, które grożą sprowadzeniem całej pracy kulturalno - oświatowej do aktywności płatnych urzędników, tendencjom, które grożą zahamowaniem samorzutnej aktywności społeczeństwa, czyli godzą w istotę akcji kulturalno - oświatowej.

Dokonana analiza wszystkich preliminarzy pozwoliła oszczędzić poważne kwoty i zmobilizować posiadane zasoby pieniężne w bardziej właściwym kierunku.

4. *Mobilizacja zasobów finansowych następuje wreszcie poprzez koordynację działania poszczególnych organizacji.*

Pozwala to uniknąć dublowania pracy i wynikającego stąd marnotrawstwa środków finansowych. W wyniku analizy budżetów można było zapobiec marnotrawstwu środków przez koordynację akcji świetlicowej, wydawniczej, poradnictwa, kursów korespondencyjnych i prac badawczych.

Zagadnienie koordynacji przekracza moment oszczędności finansowych. Koordynacja nie polega na mechanicznym tylko stwierdzeniu: oto tu a tu dublują się prace poszczególnych komórek, powoduje to marnotrawstwo sił i środków pieniężnych, należy więc dublowanie usunąć.

Koordynacja — to planowe rozmieszczenie będących w dyspozycji sił, stosownie do celów i kierunków ofensywy. Koordynacja to ujęcie i organizowanie ruchu kulturalno - oświatowego jako całości, podział pracy i odpowiedzialności, który ma zapewnić skuteczność masowej ofensywy kulturalno-oświatowej.

Plan finansowy bez tak pojętej koordynacji pozbawiony byłby idei przewodniej spajającej i cementującej całość akcji, stałby się karykaturą planu, podważającą skuteczność ofensywy.

Jakie są zasadnicze warunki skuteczności masowej akcji kulturalno-oświatowej.

Przede wszystkim ścisłe i bezpośrednie powiązanie akcji z masą robotniczą. Tylko takie organiczne powiązanie z masą robotniczą zapewnić może niewzruszone oparcie całości ruchu kulturalno - oświatowego na fundamentach marksizmu - leninizmu, tylko takie powiązanie zapewnić może promieniowanie ideologii klasy robotniczej na wszystkie odcinki akcji, zapewnić może w szczególności wzmacnianie, zacieśnianie, cementowanie sojuszu robotniczo - chłopskiego. Tylko powiązanie z klasą robotniczą i pod jej przewodnictwem z masą chłopską zapewnić może *jednolitość* ruchu kulturalno-oświatowego i budowę *jednolitej, potężnej kultury narodowej.*

Obok momentu jednolitości należy podkreślić drugą stronę zagadnienia, którą jest wielostronność ofensywy kulturalno - oświatowej. Chodzi o rozwój wszystkich form pracy kulturalno-oświatowej, o powiązanie form i metod oddziaływania ideologicznego i nawiązanie ich zarówno do dorobku wiedzy współczesnej jak też do przebogatej tradycji kultury narodowej. Akcja kulturalno-oświatowa jest koordynowana w myśl powyższych założeń. Podział pracy i odpowiedzialności za poszczególne odcinki akcji ustalony jest stosownie do idei przewodniej. Równocześnie dbaliśmy o to, by uchwycić najsłabsze ogniwa, ustalić, które odcinki są najsłabiej obsadzone i wymagają mobilizacji środków finansowych, organizacyjnych, kadrowych dla ich opanowania, dla przezwyciężenia wąskich gardeł.

Z zasadniczych idei, które legły u podstaw organizacyjno-rzeczowego, a tym samym i finansowego planu wynikł przede wszystkim podział organizacji społecznych na trzy grupy, wynikła również forma powiązania ich ze sobą.

Pierwsza grupa: organizacje podstawowe, oparte bezpośrednio o bazę klasową i związane najsilniej z klasą robotniczą (Związki Zawodowe); z masą drobnych i średnio-rolnych chłopów (Zw. Samopomocy Chłopskiej).

Druga grupa: organizacje usługowe np. TURiL, który wiąże się z bazą masową poprzez Związki Zawodowe i Zw. Samopomocy Chłopskiej i jednolicie obsługuje organizacje podstawowe w dziedzinie oświaty dorosłych.

Trzecia grupa: organizacje specjalne jak: Liga Kobiet, Związek Młodzieży Polskiej, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Komitet Słowiański, Towarzystwo Przyjaźni Żołnierza. Organizacje te mają swoje specjalne cele i zadania, ale realizować je mogą przede wszystkim na terenie klasy robotniczej i chłopów drobno- i średniorolnych, a więc w ścisłym powiązaniu z bazą Związków Zawodowych i Zw. Samapomocy Chłopskiej.

Zasadniczym ośrodkiem masowej pracy kulturalno - oświatowej jest świetlica. Toteż podział pracy wyraził się w skupieniu świetlic i wydatków na akcję świetlicową w dwóch podstawowych organizacjach masowych — wiązaniu z bazą Związków Zawodowych i Zw. Samopomocy Chłopskiej.

W konsekwencji uzgodniono z Ligą Kobiet, że traktować będzie obecnie prowadzone przez siebie świetlice jako akcję przejściową i przekaże stopniowo większą część świetlic podstawowym organizacjom, wykorzysta zaś świetlice Związków Zawodowych i Samopomocy Chłopskiej dla swoich celów oraz złoży w związku z tym nowy preliminarz budżetowy, który wejdzie w życie z dniem 1 lipca b. r., zamknie się jednak w ramach rocznej kwoty 107 milionów złotych. Wniosek Ligi Kobiet, zawierający nowy preliminarz budżetowy, wpłynął do Komisji Budżetowej.

Podobnie przedstawia się sprawa świetlic ZMP, który w pełni ma korzystać ze świetlic podstawowych organizacji.

Świetlice powszechne, nie związane dotychczas z żadną organizacją masową, świetlice, którymi opiekuje się Ministerstwo Oświaty, są stopniowo przekazywane podstawowym organizacjom, przede wszystkim Samopomocy Chłopskiej. Kwoty, które Ministerstwo Oświaty jeszcze przeznacza na te świetlice, kwoty coraz bardziej malejące nie zostały bezpośrednio uwidocznione w planie i mieszczą się w rezerwie planowej.

Ten system, który w sposób zasadniczy wpłynął na strukturę planu finansowego, nie wyklucza pewnego, niewelkiego zresztą marginesu świetlic, prowadzonych przez organizacje specjalne dla specyficznych ich celów lub jako ośrodki wzorcowe np. Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza, ZMP, Liga Kobiet.

Podział pracy pozwolił skupić centralną akcję poradniczą w ramach TURiL-u i ograniczyć centralne poradnictwo w ramach CRZZ jedynie do referatu poradnictwa.. Oszczędności powstałe w ten sposób w budżecie CRZZ i sumy zaoszczędzone w budżecie Samopomocy Chłopskiej przez zaniechanie rozbudowy odrębnego poradnictwa będą zużyte na wzmocnienie akcji poradnictwa centralnego skupionej w TURiL-u i obsługującej jednolicie klasę robotniczą i chłopów na bazie Związków Zawodowych i Samopomocy Chłopskiej.

W ramach TURiL-u została ze względu na obecny stan faktyczny i charakter TURiL-u, jako Instytutu Oświaty Dorosłych, skoncentrowana akcja kursów korespondencyjnych (z nieznacznymi wyjątkami), z tym jednak, że w przyszłości akcję kursów korespondencyjnych prowadzić ma Ministerstwo Oświaty.

Akcja wydawnicza, podejmowana przez masowe organizacje, została ograniczona do wydawania materiałów repertuarowych i metodyczno-oświatowych dla celów ruchu świetlicowego; koordynacja zaś wydawnictw repertuarowych zapewniona przez społeczno-państwową Komisję Repertuarową przy Min. Kultry i Sztuki, wydawnictw metodyczno - oświatowych przez TURiL pod opieką Ministerstwa Oświaty.

Zahamowano w ten sposób nadmierne zapędy wydawnicze poszczególnych organizacji społecznch, przecięto drogę do dublowania pracy i zapewniono pełne pokrycie finansowe dla uruchomienia niezmiernie ważnych *wydawnictw związanych bezpośrednio z akcją świetlicową* (94615 mil. zł w ramach budżetów Związków Zawodowych, Samopomocy Chłopskiej, TURiL-u i Ligi Kobiet). Jest to bardzo poważna pozycja. Niezależnie od sum na akcję wydawniczą wymienione organizacje preliminują 169 mil. zł na zakup książek.

Podział zadań oparty na idei przewodniej pozwolił wreszcie na prawidłową analizę budżetów Towarzystwa Przyjaciół Żołnierza i Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Preliminarze Towarzystwa Przyjaciół Żołnierza i Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej zostały w chwili obecnej zatwierdzone jedynie w małej części, natomiast po ustaleniu wyraźnej koncepcji pracy tych organizacji w oparciu o bazę Związków Zawodowych i Samopomocy Chłopskiej i po złożeniu odpowiednich uzupełnień do preliminarza wnioski finansowe zostaną uwzględnione w ramach rezerwy przewidzianej w planie.

Analiza budżetu Centralnej Rady Związków Zawodowych doprowadziła do wniosku, że za słabo jest w nim uwydatniona akcja łączności ze wsią, że preliminarz ten (41 mil. zł *bezpośrednio* uwidocznione w planie), nie zapewnia należytego promieniowania akcji kulturalno-oświatowej klasy robotniczej i ideologii klasy robotniczej na wieś. Toteż został wysunięty i uznany przez Związki Zawodowe za słuszny postulat sprecyzowania planu akcji łączności i znacznego zwiększenia wysiłku w tym kierunku, niezależnie od 100 mil. zł pomocy rzeczowej, deklarowanej przez Centralną Radę Związków Zawodowych na rzecz Samopomocy Chłopskiej.

Uchwały Kongresu Związków Zawodowych podkreślają wagę sprawy i głoszą, iż należy:

,,Rozwijać dalej i szerzej w ramach ruchu łączności fabryk ze wsią akcję kulturalno-oświatową wśród chłopstwa za pośrednictwem zespołów artystycznych, prelekcji i odczytów, kursów dla likwidacji analfabetyzmu, pomocy w zakładaniu bibliotek, świetlic gromadzkich itd.

Sprawa wzmożenia akcji łączności wiąże się z uchwyceniem najsłabiej obsadzonych odcinków akcji kulturalno-oświatowej. Analiza preliminarzy budżetowych pozwoliła ustalić:

a) niewystarczające rozmiary akcji kulturalno-oświatowej na wsi oraz
b) wąskie gardło istniejące na odcinku szkolenia kadr.

Preliminarz budżetowy Zw. Samopomocy Chłopskiej, zamykający się sumą 558 milionów złotych, świadczy o 20-krotnym wzroście wydatków w porównaniu z sumą 28 milionów, wydatkowaną przez Samapomoc Chłpską na cele kulturalno-oświatowe 1948 r. Dla porównania zanotujemy, że budżet Związków Zawodowych wzrósł trzykrotnie, budżet Ligi Kobiet dwukrotnie w porównaniu z zeszłorocznym.

Pomimo gwałtownego wzrostu budżetu Samopomocy Chłopskiej — kwota 558 milionów zł z budżetu Samopomocy Chłopskiej łącznie z sumą 237 milionów preliminowaną przez Związek Zawodowy Robotników Rolnych oraz pewnymi kwotami tkwiącymi w budżetach gmin wiejskich nie mogą być uznane za wystarczającą bazę finansową do ofensywy kulturalno-oświatowej na wsi, a to ze względu na rozmiary zacofania wsi i ogrom zwią-

zanych z tym potrzeb. Tym bardziej jest więc istotne wzmożenie akcji łączności robotnika i chłopa i zwiększenie wysiłków Związków Zawodowych w akcji wiejskiej.

Wobec szczupłości kadr pracowników kulturalno-oświatowych właściwy rozmach akcji szkoleniowej jest zasadniczym warunkiem prawidłowego rozwoju ofensywy kulturalno-oświatowej zarówno na terenie robotniczym jak i chłopskim. Analiza budżetu pozwoliła stwierdzić niedostosowanie akcji szkoleniowej do rozmiaru ofensywy kulturalno-oświatowej, wobec czego ze szczególną pieczołowitością potraktowane są wydatki na szkolenie. Wiele pracy włożono w projekt podziału zadań na odcinku szkolenia kadr i ustalono zasadę, że szkolenie przewidziane w ramach badanych preliminarzy budżetowych jest opartym na jednolitych zasadach szkoleniem kadr oświatowo-kulturalnych, które po przebytym kursie lub szkole mają obowiązek pracy kulturalno-oświatowej w odpowiednich organizacjach.

Zwrócono również istotną uwagę na to, czy akcje preliminowane dotyczą w należytych proporcjach pionu czytelnianego i samokształceniowego oraz pionu artystyczno-widowiskowego. Miało to zapobiec jednostronnemu ujmowaniu akcji kulturalno-oświatowej i przyczynić się do uwzględnienia wszystkich form pracy kulturalno-oświatowej, wszystkich form ideologicznego oddziaływania. Dobrze się stało, że zarówno Kongres Samopomocy Chłopskiej jak i Kongres Związków Zawodowych podkreślił konieczność uaktywnienia świetlic, w szczególności na odcinku wychowania politycznego, czytelnictw i samokształcenia.

W przedłożonym planie finansowym podział wydatków na poszczególne piony w ramach Centralnej Rady Związków Zawodowych, Samopomocy Chłopskiej i Ligi Kobiet łącznie przedstawia się jak następuje:

Wydatki administracyjne	260 321 683	9,3%
Pion „C“ (czytelniano-samokształceniowy)	793 840 680	28,4%
Pion „W“ (artystyczno-widowiskowy)	1 337 611 000	47,8%
Pion „U“ (uczelniany)	406 784 300	14,5%

W wydatkach w pionie artystyczno-widowiskowym zawarte są kwoty na wyposażenie świetlic. Biorąc pod uwagę, że wyposażenie świetlic pozwala na bardziej skuteczne uprawianie akcji również w innych pionach, można eliminować wydatki wyposażeniowe w osobną pozycję, redukując pion artystyczno-widowiskowy do kwoty około miliarda zł czyli do 35,8%. Wówczas obraz będzie bardziej prawidłowy, z tym,, że na administrację przypada 9,3%, na pion czytelniano-samokształceniowy — 28,4%, na pion artystyczno-widowiskowy — 35,8%. To znaczy, że pion czytelniany i pion uczelniany stanowią w sumie 42,9%, czyli przewyższają wydatki na pion artystyczno-widowiskowy. Jest to zasadnicza zmiana obrazu w stosunku do roku ubiegłego, w którym większość wydatków skupiała się na akcji artystyczno-widowiskowej.

Niepokojącą może się wydać w tym zestawieniu cyfra 406 milionów w pionie uczelnianym, a to ze względu na rozmiar potrzeb w tym zakresie. Należy jednak wziąć pod uwagę, że wydatki na akcję szkolenia specjalnego, jak np. kierowników zespołów artystyczno-widowiskowych lub też zespołów czytelnianych i samokształceniowych, tkwią w odpowiednich pionach. Sumy na ten cel przeznaczone w trzech wymienionych organizacjach wynoszą 75 480 680 zł. W ten sposób na całą akcję szkolenia kadr pracowników oświatowo-kulturalnych przypada w budżetach związków zawodowych, Samopomocy Chłopskiej i Ligi Kobiet 482 264 980 zł, co stanowi 17,2% całości

wydatków. Należy wreszcie uwzględnić, że w budżetach Ministerstwa Kultury i Sztuki i Ministerstwa Oświaty, a także w budżecie TURiL-u zawarte są również kwoty na szkolenie kadr kulturalno-oświatowych.

Całość kwot na szkolenie pozwala więc na rozwinięcie poważnej akcji w tym zakresie. Mimo to uważamy, że wobec wagi odcinka szkoleniowego oszczędności w ramach budżetu CRZZ pozwalają na nowy zastrzyk finansowy na akcję szkoleniową, o ile rozmach akcji stworzy potrzebę dodatkowego finansowania. Uważamy również, że i w budżecie państwowym mimo poważnego jego obciążenia znalezione będą w razie istotnej potrzeby dodatkowe fundusze, tak aby moment finansowy w żadnym wypadku nie hamował rozwoju akcji szkoleniowej. W odniesieniu do szczególnie ważkich odcinków akcji wiejskiej zrobione będą również w razie istotnej potrzeby wszystkie możliwe wysiłki finansowe.

Po przedstawieniu ogólnych linii koordynacji i wniosków finansowych i organizacyjnych, które z nich wypływają, zilustrujemy na kilku ogólnych cyfrach zakres i kierunki wszczętej ofensywy kulturalno-oświatowej.

SPRAWA ŚWIETLIC

Ogólna ilość świetlic i domów kultury, prowadzonych przez Związki Zawodowe razem ze Związkiem Zawodowym Robotników Rolnych oraz przez Zw. Samopomocy Chłopskiej i Ligę Kobiet (przejściowo) wynosić ma według planu 8 608. Obliczenie to nie uwzględnia świetlic powszechnych, powyżej 1500, które Ministerstwo Oświaty przekazuje przeważnie Samopomocy Chłopskiej, świetlic ZMP również przekazywanych podstawowym organizacjom społecznym oraz świetlic samorządowych. Zniekształcenie obrazu, które płynie stąd, nie jest zbyt groźne, gdyż aktywność tych świetlic jest na ogół mała.

Plan przewiduje środki finansowe na 8 608 świetlic i domów kultury i nakłada na podstawowe organizacje odpowiedzialność za ożywienie i uaktywnienie pracy tych świetlic w roku bieżącym. Tutaj jest więc główny nurt ofensywy kulturalno-oświatowej.

Czy ilość świetlic wzrasta w bieżącym roku w porównaniu z ubiegłym?

Ewidencja świetlic w zeszłym roku była bardzo wadliwa. Wg zgodnych szacunków Biura Studiów Kancelari Cywilnej Prezydenta RP (opartych na rejestracji Ministerstwa Oświaty i na danych CRZZ) oraz Centralnego Urzędu Planowania globalna ilość świetlic w zeszłym roku wynosiła około 8 600 (w Biurze Studiów — 8 666). W obliczeniach zeszłorocznych i tegorocznych nie uwzględniamy świetlic przyszkolnych — 1027, według danych Ministerstwa Oświaty z r. 1947/48 ze względu na odrębny ich charakter.

Punkt ciężkości zadań bieżącego roku spoczywa więc na ożywieniu i uporządkowaniu pracy świetlic, a nie na ich rozwoju ilościowym, duża bowiem część świetlic wiedzie w tej chwili żywot suchotniczy.

Punkt ciężkości spoczywa również na powiązaniu ze świetlicą (a poprzez nią z klasą robotniczą i masą chłopską) różnych form pracy kulturalno-oświatowej, chodzących teraz luzem w rozmaitych „dzikich" zespołach (śpiewaczych, muzycznych, teatrach amatorskich i t. d.), oderwanych od właściwej bazy klasowej i degenerujących się w tym oderwaniu.

Zestawienie globalne w cyfrze 8608 wszelkiego rodzaju świetlic i domów kultury ma zresztą małą wartość. Łączy bowiem w jednym zespole obiekty różnorodne co do wielkości i charakteru.

Taka statystyka przypomina połączenie w jednym zestawieniu cyfrowym straganów, sklepów i domów towarowych. Dlatego konieczne jest rozróżnienie typów świetlic.

W ogólnej ilości 8608 jest 8 domów kultury, planowanych przez CRZZ, 600 świetlic dużych (z czego 150 — CRZZ, 100 — Samopomoc, 350 — Zw. Zaw. Rob. Rolnych — cyfra bardzo wątpliwa) i 8000 świetlic mniejszych. Spośród 7600 świetlic przypada na teren miast i miasteczek 4700 świetlic, na teren wsi — 3900. Jeśli uzupełnimy cyfrę 3900 ilością świetlic powszechnych, przeważnie wiejskich oraz pewną ilością świetlic ZMP i samorządu — obraz ogólny świetlic wiejskich nawet pod względem ilościowym będzie bardzo niezadowalający (pamiętajmy, że mamy w Polsce 3000 gmin i ponad 40000 gromad). Dla porównania podam, że według danych Encyklopedii Radzieckiej w Związku Radzieckim na ogólną ilość świetlic, która wynosi 103500, przypada ponad 95000 świetlic wiejskich. Taka jest proporcja tam i taka jest u nas. Z tego wynika, jak poważne zadania spadają na barki Samopomocy Chłopskiej, która ma ożywić 2000 świetlic, w tym 1000 wyżej zorganizowanych, i przejmuje przy tym pewne ilości świetlic od ZMP i Ministerstwa Oświaty. Odpowiedzialne zadania spadają również na Zw. Zaw. Rob. Rolnych. Zadania te Samopomoc Chłopska i Zw. Zaw. Robotników Rolnych będą mogli wykonać tylko przy intensywnej pomocy całej klasy robotniczej i Państwa.

FORMY PRACY KULTURALNO - OŚWIATOWEJ W MIEŚCIE I NA WSI

Interesujące jest zestawienie wydatków — biorę porównanie tylko 3 podstawowych organizacji: Zw. Zawodowych, Samopomocy Chłopskiej i Ligi Kobiet — na akcję w pionie „C" (bez szkolenia kadr), czyli na akcję samokształceniową, oświatowo-szkoleniową i biblioteczno-czytelniczą z jednej strony, akcję zaś artystyczno - widowiskową z drugiej; w obu wypadkach w przekroju miasta i wsi. Zaznaczam, że zgodnie z poprzednio przyjętym schematem wyposażenie świetlic jest wyłączone z kosztów akcji artystyczno-widowiskowej. W miastach planujemy bezpośrednio na akcję w pionie „C" — 501200000, na akcję artystyczno-widowiskową — 721900000, wieś ma wydać na akcję w pionie „C" — 182865000,, na akcję artystyczno-widowiskową — około 315 milionów zł. Stwierdzamy niedorozwój akcji wiejskiej w porównaniu z akcją miejską, którego powodem są przede wszystkim momenty organizacyjne, a nie finansowe; stwierdzamy też inną proporcję akcji artystyczno-widowiskowej i czytelniano-samokształceniowej w mieście i na wsi. Na wsi przeważa mianowicie w wyrazie pieniężnym akcja artystyczno-widowiskowa. Jest to częściowo uzasadnione na razie względami rzeczowymi, częściowo tym, że świetlice wiejskie utrzymują się z przedstawień; wymaga jednak w roku przyszłym poważnego wzmożenia akcji wiejskiej w pionie „C" (koła samokształceniowe, koła czytelnicze, odczyty, pogadanki itp.).

Obraz szkolenia kadr według złożonych preliminarzy nie może być uznany za zadowalający. W związku z tym Komisja wszczęła alarm w tej sprawie. O tym szczegółowo będzie mówiła kol. Siekierska.

W sprawie treści ideologicznej i jakości pracy czekają nas najpoważniejsze zadania. System poradnictwa, uruchomienie i właściwe ustawienie wydawnictw, w tym również wydawnictw periodycznych, duży nacisk na akcję biblioteczną i inne środki pomocnicze przewidziane w planie służyć mają podniesieniu poziomu pracy.

Pozostaje mi do omówienia sprawa najtrudniejsza, niestety zaniedbana, mianowicie sprawa form planowania i budżetowania, księgowości, sprawozdawczości i wreszcie kontroli.

Formy planowania i budżetowania, sprawozdawczość finansowa i opisowo-statystyczna, kontrola działalności — są to elementy ładu, porządku, organizacji, których uregulowanie jest niezbędne dla zapewnienia planowości pracy. Powiedzmy sobie szczerze i otwarcie: sprawa ta znajduje się na odcinku akcji kulturalno-oświatowej w powijakach, gorzej — w stanie embrionalnym. Brak jednolitości, brak porównywalności, brak wyraźnych norm i normatywów, brak należytego kontaktu centrali i terenu, brak jasnego obrazu tego, co dzieje się w terenie — tę listę braków, grzechów śmiertelnych z punktu widzenia planowej, zorganizowanej akcji można by jeszcze długo rozwijać i uzupełniać. Ogromna praca porządkująca czeka na tym odcinku zarówno Komisję Gł:wną jak i poszczególne organizacje społeczne. Akcja kulturalno-oświatowa zresztą nie czeka, lecz donośnie woła, domaga się uporządkowania pod względem formalnym.

Porządku w planowaniu, budżetowaniu, księgowości, sprawozdawczości finansowej i opisowo-statystycznej, prawdziwej, solidnej kontroli — tego wszystkiego nie można zaprowadzić za jednym zamachem, za dotknięciem różdżki czarodziejskiej. Sprawa wymaga dłuższego procesu porządkowania. Ale sprawa nie cierpi jednocześnie zwłoki.

Biorąc to pod uwagę podzieliliśmy pracę na dwa etapy. Z jednej strony przygotowujemy cały szereg przepisów, normatywów i posunięć, które pozwalają zaprowadzić zasadnicze elementy porządku formalnego w planowaniu akcji kulturalno-oświatowej na rok 1950 i w przebiegu samej akcji, począwszy od dnia 1 stycznia 1950 r. Z drugiej strony nie mogliśmy zrezygnować z uregulowania tymczasowego, prowizorycznego, które pozwoli w granicach istniejących możliwości zaprowadzić przynajmniej pewne elementy ładu.

Jakie to są prace?

Instrukcja o zasadach formalnych budżetowania, uwzględniająca plan kont, który jest w opracowaniu, ustali formę sporządzenia preliminarzy budżetowych jednolitą w zasadzie dla wszystkich organizacji oraz określi terminy prac budżetowych. Jednolita forma budżetów możliwa jest tylko na podstawie planu kont. Dlatego punkt ciężkości prac Komisji Budżetowej był skupiony na zagadnieniu planu kont. Opracowanie planu kont jest obecnie już daleko posunięte. Można się spodziewać zakończenia prac w lipcu.

Porządna jednolita forma budżetowania to jeszcze nie wszystko. Konieczne jest jednoczesne ustalenie linii ofensywy kulturalno - oświatowej w r. 1950. Pozwoli to na powiązanie planów i preliminarzy finansowych wszystkich organizacji w całość pod względem treści. Zasadnicze linie zawierać będą wytyczne, które zatwierdzi Komitet Ministrów do Spraw Kultury, wytyczne zaś przygotuje Komisja Główna, posługując się projektami, które złożą organizacje społeczne.

Opracowanie planu kont i zasad dokumentacji pozwoli na zaprowadzenie od 1 stycznia 1950 r. jednolitej księgowości we wszystkich organizacjach społecznych, a zatem także na zaprowadzenie normalnej sprawozdawczości finansowej. Schemat sprawozdawczości statystyczno - opisowej opracowany został z tą myślą, by nie przeciążyć placówek kulturalno - oświatowych nad-

mierną ilością zbyt szczegółowych sprawozdań opisowych. Prace przygotowawcze są rozplanowane w ramach Komisji Budżetowej i terminarz prac ustalony. Część prac została już wszczęta. Biorą w niej żywy udział fachowi przedstawiciele poszczególnych resortów i organizacji społecznych.

Projektuje się, że kontrolę formalno - budżetową, a nie merytoryczną działalności kulturalno - oświatowej prowadzić będzie Bank Narodowy. Resorty, które udzielają subwencji organizacjom społecznym, kontrolują je stosownie do ogólnych przepisów. Komisja Główna stawia sobie za zadanie jedynie dorywczą kontrolę dla wytworzenia obrazu, jak przebiega akcja kulturalno - oświatowa w terenie. Poza tym Komisja Główna posługiwać się będzie dla oceny pracy poszczególnych organizacji i poszczególnych odcinków akcji stale napływającymi sprawozdaniami, wyciągając wnioski z uzyskanego obrazu i stosując sankcje moralne i finansowe, przewidziane w przedłożonym projekcie, w wypadku stwierdzenia istotnych odchyleń. *Najważniejsze jednak jest usprawnienie i ożywienie kontroli w ramach samych organizacji społecznych.* Organizacje społeczne prowadzą obecnie kontrolę w rozmiarach i zakresie minimalnym, nie tylko z powodu braku zasadniczych, porządnie przepracowanych przepisów finansowych, ale również z powodu zbyt małej aktywności pod tym względem centralnych zarządów. Centrale organizacji społecznych prawie nie docierają swoją kontrolą do dołowych ogniw akcji kulturalno - oświatowych, a więc do ogniw, w których masy robotniczo - chłopskie biorą udział we właściwej pracy kulturalno-oświatowej. *A przecież nie ma planowej akcji bez kontroli.* Dlatego też uważamy za konieczne wysunąć w stosunku do organizacji społecznych postulat uaktywnienia kontroli już w roku bieżącym i *dotarcia w bieżącym jeszcze roku do dołowych placówek kulturalno - oświatowych.* Komisja Główna ze względu na wagę sprawy żąda również w bieżącym roku osobnych sprawozdań z tego, co organizacje społeczne uczynią w zakresie usprawnienia kontroli i zetknięcia się z terenem.

Uchwała Kongresu Związków Zawodowych, który domaga się „ulepszenia form kierownictwa i planowania akcji kulturalno - oświatowej i systematycznej kontroli działalności kulturalno - oświatowej w terenie", powinna być wzorem dla wszystkich organizacji społecznych.

Wymogi w odniesieniu do sprawozdawczości finansowej i statystyczno-opisowej w bieżącym roku sprowadzone są do minimum, które wg oświadczeń przedstawicieli organizacji społecznych możliwe jest do wykonania.

W obecnym roku dopuszczamy również szerokie możliwości przesunięć z jednej pozycji budżetowej na inne w ramach tego samego pionu. Bujny rozwój akcji kulturalno - oświatowej oraz płynność planowania wymaga jeszcze daleko idącej elastyczności. Do przesunięć budżetowych zostają upoważnione centralne zarządy poszczególnych organizacji. Są one natomiast odpowiedzialne za wydatkowanie przez organy im podległe kredytów zgodnie z ich przeznaczeniem. Nie można bowiem więcej tolerować i same organizacje społeczne nie zechcą tolerować stanu obecnego, w którym organy terenowe wydatkują sumy przydzielone im na akcję kulturalno-oświatową tak, jak im się żywnie podoba.

Zatrzymałem się dłużej nad sprawą uporządkowania strony formalnej akcji kulturalno - oświatowej oraz nad usprawnieniem kontroli chcąc przez to podkreślić specjalną wagę zagadnienia. Bez poważnych i to wspólnych i skoordynowanych wysiłków Komisji Głównej, resortów i organizacji społecznych nie uregulujemy tej palącej sprawy.

Szczególnie ważne jest absolutnie ścisłe dotrzymywanie terminów poszczególnych opracowań w sprawie planowania, sprawozdawczości, kontroli. Dotyczy do zarówno organizacji społecznych jak i samej Komisji Głównej, a zwłaszcza jej Komisji Budżetowej. Terminy są zsynchronizowane, wiążą się w jedną logiczną całość. Czas płynie z zadziwiającą szybkością, przyszły rok zbliża się nieuchronnie. Musimy wkroczyć w pierwszy rok planu sześcioletniego w uporządkowanych szeregach.

Na podstawie przedłożonego uzasadnienia i zilustrowania treści planu finansowego wnoszę o zatwierdzenie tego planu i związanych z nim wniosków Komisji Budżetowej.

Czy plan ten posiada wady?

Niewątpliwie tak. Surowy krytyk orzekłby, że to właściwie nie jest jeszcze plan, tylko próby planowania. Za dużo jest w nim elementów płynnych, niesprecyzowanych. I za późno jest ten plan zgłoszony; zbliża się przecież koniec pierwszego półrocza roku 1949. Ale ma on też pewne zalety: jest planem mobilizującym, zaprowadza jasność kierunków ofensywy, jej węzłowych odcinków, ustala wreszcie, gdzie są jej punkty najbardziej zagrożone i skupia siły dla ich opanowania.

Plany następne będą lepsze. Mamy wszelkie podstawy przypuszczać, że już plan na rok 1950 będzie metodologicznie znacznie przewyższać plan finansowy obecny. Ale pod jednym względem plany przyszłe nie dorównają niniejszemu planowi. Pod tym mianowicie względem, że jest to pierwszy plan tego rodzaju, pierwszy generalny, w skali państwowej plan masowej akcji kulturalno - oświatowej w Polsce.

UCHWAŁY KOMISJI GŁÓWNEJ DO SPRAW KULTURY

I. UCHWAŁY W SPRAWIE KOORDYNACJI PRAC OŚWIATOWO - KULTURALNYCH, PROWADZONYCH PRZEZ ORGANIZACJE SPOŁECZNE, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI. 1949 R

1. Związek Samopomocy Chłopskiej przejmuje na terenie wiejskim wszystkie domy ludowe, domy kultury i świetlice. Z. S. Ch., jako masowa organizacja, prowadząca prace kulturalno - oświatowe na wsi, obejmuje swoim zakresem działania całokształt pracy organizacyjnej, gospodarczej oraz wspólnie z innymi organizacjami sprawuje kontrolę linii politycznej i treści ideologicznej pracy kulturalno - oświatowej świetlic. Zarządy powiatowe (wojewódzkie) Z. S. Ch. reprezentują wszystkie świetlice wiejskie w terenie i stanowią z ramienia wojewódzkiego zarządu (Zarządu Głównego) Z. S. Ch. władzę nadrzędną świetlic.

Przejęcie świetlic nie może być jednak dokonane w sposób mechaniczny, w drodze pośpiesznego, nieprzemyślanego dekretowania, lecz winno być poprzedzone szeroką akcją propagandową i wyjaśniającą istotne cele i charakter zmian w organizacji świetlic wiejskich. Wszystkie świetlice wiejskie noszą nazwę „Świetlica Gromadzka". Przekazywanie świetlic Z. S. Ch. winno się odbywać na następujących zasadach:

a) w skali wojewódzkiej należy zorganizować z udziałem przedstawicieli Zarządu Głównego Z. S. Ch., S. P., L. K. i Z. M. P. odprawy powiatowych referentów oświatowych (świetlicowych) zainteresowanych organizacji dla zreferowania i wyjaśnienia wspólnej instrukcji o przygotowaniu i realizowaniu nowej organizacji pracy świetlicowej;

b) przekazywanie świetlic w terenie winno nastąpić na wspólnym zebraniu zarządów kół Z. S. Ch. oraz innych organizacji, uczestniczących w pracy świetlicowej; przejmowanie następuje wraz z całym inwentarzem na podstawie protokółu zdawczo - odbiorczego;

c) we wsiach, w których nie ma oddziałów Z. S. Ch., a istnieją świetlice, domy ludowe lub domy kultury, prowadzone przez Z. M. P., względnie inne organizacje, winny one być prowadzone przez dotychczasowe organizacje po zarejestrowaniu w Z. S. Ch.

Akcja przejęcia świetlic przez Z. S. Ch. wymaga przygotowania szczegółowego planu organizacyjnego. W związku z tym Komisja Główna zleca Z. S. Ch., Z. M. P., L. K. i S. P. opracowanie planu przejęcia świetlic z określeniem terminów i zasad przejmowania oraz struktury organizacyjnej. Powyższy plan podlega zatwierdzeniu przez Prezydium Komisji Głównej. (Uchwała Nr 12; patrz uchwałę Nr 13, str. 37).

2. Komisja Główna do Spraw Kultury stoi na stanowisku, że prowadzenie odrębnych, nie skoordynowanych ze sobą akcji wydawniczych przez poszczególne organizacje społeczne jest niecelowe.

W celu doraźnego uporządkowania wydatkowania sum, preliminowanych przez poszczególne organizacje na akcję wydawniczą, Komisja Główna zaleca przeznaczyć je na wydawnictwa materiałów repertuarowych i wydawnictwa metodyczno - oświatowe.

Dla zapewnienia właściwego poziomu i koordynacji wydawnictw Komisja Główna zaleca:

a) powołać przy Ministerstwie Kultury i Sztuki Międzyorganizacyjną Centralną Komisję Reperetuarową dla świetlicowych wydawnictw repertuarowych z udziałem przedstawicieli organizacji masowych, która by miała za zadanie skontrolowanie i poddanie ocenie repertuaru, będącego w obiegu, oraz planowanie i skoordynowanie akcji wydawniczej w tym zakresie;

b) koordynację wydawnictw metodyczno - oświatowych prowadzi T. U. R. i L., które obowiązane jest uzgadniać wyniki swej pracy z Ministerstwem Oświaty;

c) organizacje masowe zamawiają określone wydawnictwa repertuarowe i metodyczno - oświatowe po uprzednim uzgodnieniu z właściwą komórką, wymienioną w pkt. a lub b. (Uchwała Nr 20; patrz uchwały: Nr 21, str. 37; Nr 24, str. 38).

3. Akcję poradnictwa na szczeblu centralnym winno prowadzić T. U. R. i L. Poradnie centralne T. U. R. i L. obsługiwać mają przede wszystkim poradnie terenowe i świetlice wysoko zorganizowane.

Podkomisja Czytelnictwa i Samokształcenia oraz Podkomisja Artystyczno - Widowiskowa opracują zasady organizacji poradnictwa w terenie. Zasady winny m. in. zawierać wskazówki, jakie organizacje, względnie instytucje, mają prowadzić poradnie na szczeblu wojewódzkim i powiatowym, czy każda organizacja dla siebie, czy jedna z nich dla potrzeb całego terenu itp.

Do czasu ustalenia zasad organizowania poradni terenowych, a w każdym razie w 1949 r., organizowanie nowych poradni powierza się C.R.Z.Z. pod warunkiem uzgodnienia przez nią sieci poradni z Ministerstwem Oświaty. Poradnie C.R.Z.Z. winny na razie obsługiwać zarówno ośrodki własne, jak i innych organizacji, a przede wszystkim Z. S. Ch. (Uchwała Nr 8; patrz uchwały: Nr 4, str. 35; Nr 7, str. 35; Nr 34, str. 40).

4. Kursy korespondencyjne w zakresie oświaty młodocianych i dorosłych winno prowadzić Ministerstwo Oświaty, przy czym wydatki na ten cel figurować mają w budżecie Ministerstwa. Z uwagi jednak na to, że w bieżącym roku budżetowym prowadzenie kursów korespondencyjnych zostało rozpoczęte przez T.U.R. i L., a Ministerstwo Oświaty nie posiada na ten cel kredytów, wydatki na prowadzenie kursów pokryte będą w r. 1949 w budżecie T.U.R. i L. z tym, że Podkomisja Szkolenia Kadr przepracuje całe zagadnienie z przedstawicielami Departamentu V Ministerstwa Oświaty i przedstawi wnioski w sprawie organizacji kursów korespondencyjnych w następnym roku budżetowym.

Komisja Główna zaleca T.U.R. i L. natychmiastowe porozumienie się z P.Z.W.S. w sprawie uzgodnienia redakcyjnego przygotowanych dla użytku kursu skryptów z projektowaną przez P.Z.W.S. serią podręczników dla dorosłych. (Uchwała Nr 28; patrz uchwałę Nr 26, str. 39).

II. UCHWAŁY, DOTYCZĄCE PROWIZORYCZNYCH PRZEPISÓW W SPRAWIE PLANOWANIA, KONTROLI I SPRAWOZDAWCZOŚCI, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI 1949 R.

1. Komisja Główna zaleca Komisji Budżetowej zakończenie podjętej wespół z podstawowymi organizacjami społecznymi pracy nad ustaleniem jednolitego planu kont oraz zasad dokumentacji i uzgodnienie projektu z Ministerstwem Skarbu i Państwową Komisją Planowania Gospodarczego. (Uchwała Nr 41a).

2. Jednolity plan kont, zatwierdzony przez Komisję Główną, winien być wprowadzony przez wszystkie społeczne organizacje, prowadzące akcję kulturalno - oświatową z dniem 1.I 1950 r. (Uchwała Nr 41b).

3. Uwzględniając jednolity plan kont Komisja Budżetowa opracowuje instrukcje o zasadach formalnych budżetowania. (Uchwała Nr 41c).

4. Plenum Komisji Głównej upoważnia Prezydium Komisji Głównej do ustalenia w najbliższym czasie głównych kierunków akcji kulturalno-oświatowej w roku 1950 oraz roli, przypadającej poszczególnym organizacjom w realizacji zadań kulturalno-oświatowych. (Uchwała Nr 41d; patrz uchwałę Nr 40, str. 41).

5. Organizacje społeczne winny niezwłocznie przystąpić do zbierania materiałów, służących do opracowania planu finansowego i rzeczowego na rok 1950. (Uchwała Nr 41).

6. Organizacje społeczne na podstawie zebranych materiałów złożą do dnia 15.8 br. projekty wytycznych akcji kulturalno-oświatowych własnej organizacji na 1950 r. (Uchwała Nr 46; patrz uchwałę Nr 38, str. 42).

7. Komisja Główna zaleca stopniowe zorganizowanie kontroli formalno-budżetowej organizacji społecznych w zakresie akcji oświatowo-kulturalnej przez Bank Narodowy tak, aby w ciągu 1950 r. kontrola objęła wszystkie organizacje, koordynowane przez Komisję Główną. (Uchwała Nr 44a).

8. Komisja Główna zwraca uwagę resortów, subwencjonujących organizacje społeczne, na konieczność aktywizacji kontroli działalności subwencjonowanych organizacji społecznych stosownie do uchwały Rady Ministrów z dnia 29.IX 1948 r. w sprawie zasad udzielania subwencji (§ 25).

Komisja prowadzić będzie we własnym zakresie kontrolę dorywczą, dotyczącą działalności oświatowo-kulturalnej organizacji społecznych i związków samorządowych. O ile zainteresowane organizacje lub związki zażądają tego, kontrola będzie dokonywana wespół z ich przedstawicielami. Dorywczą kontrolę działalności placówek oświatowo-kulturalnych, organizowanych przez resorty państwowe, prowadzić będzie Komisja Główna w porozumieniu z resortami.

Zasady kontroli działalności oświatowo-kulturalnej prowadzonej przez związki samorządowe, ustalone zostaną w porozumieniu z Kancelarią Rady Państwa.

Komisja Główna wzywa organizacje społeczne do zorganizowania we własnym zakresie już w bieżącym roku kontroli, sięgającej do ich dołowych placówek kulturalno-oświatowych.

Zaleca się organizacjom społecznym składanie Komisji Głównej w terminach kwartalnych osobnych sprawozdań z przebiegu akcji, zmierzającej

do uporządkowania kontroli prac kulturalno-oświatowych. (Uchwała Nr 44; patrz uchwałę Nr 39, str. 41).

9. W bieżącym roku dopuszczalne jest dokonywanie przez centralne zarządy poszczególnych organizacji społecznych virement z jednej pozycji budżetowej na drugą z zachowaniem zasadniczej proporcji wydatków według pionów.

Prawo dokonywania virement nie upoważnia do przekroczenia zatwierdzonych przez Komisję Główną wydatków administracyjnych, osobowych i rzeczowych. Niedopuszczalne jest virement z pozycji budżetowych, przeznaczonych na wydawnictwa i poradnictwo. Przepisy niniejsze nie zmieniają obowiązków, wynikających dla organizacji subwencjonowanych z faktu otrzymania subwencji o określonym przeznaczeniu.

Władze centralne organizacji społecznych są odpowiedzialne za wydatkowanie przez organy i instytucje im podległe kredytów zgodnie z ich przeznaczeniem.

Organizacje społeczne dostosują swoje wewnętrzne przepisy, dotyczące sprawozdawczości finansowej, do wymogów wytycznych Narodowego Planu Gospodarczego na rok 1949, uchwalonych przez Radę Ministrów w dniu 12.VI. 1948 r., oraz uwzględnią w swych przepisach podział na piony: administracyjno - organizacyjny, czytelniany, artystyczno - widowiskowy i uczelniany. Odchylenia od podziału na piony, uzasadnione szczególnym charakterem zadań organizacji, winny być aprobowane przez Komisję Budżetową Komisji Głównej. (Uchwała Nr 45).

10. Wszystkie organizacje społeczne, prowadzące akcje kulturalno-oświatowe, składają Komisji Głównej w terminach kwartalnych sprawozdania finansowe z działalności zarządów centralnych. (Uchwała Nr 42).

11. Sprawozdania statystyczno - opisowe, uwzględniające całokształt akcji prowadzonej w ramach poszczególnych pionów w r. 1949, składają organizacje społeczne w terminach półrocznych: do dnia 15 sierpnia 1949 r. i 15 lutego 1950 r. (Uchwała Nr 42a).

12. Komisja Budżetowa opracuje w najbliższym czasie w porozumieniu z resortami i podstawowymi organizacjami społecznymi prowizoryczny schemat tej sprawozdawczości na rok 1950. (Uchwała Nr 42b).

13. Komisja Budżetowa opracuje do 1.X. b. r. szczegółowe przepisy sprawozdawczości finansowej i statystyczno - opisowej, które po zatwierdzeniu przez Prezydium Komisji Głównej obowiązywać będą z dniem 1.I 1950 r. (Uchwała Nr 42c).

14. W ciągu 14 dni od dokonania wypłaty subwencji na prowadzenie akcji oświatowo - kulturalnej przez organizację społeczną, instytucje subwencjonujące zawiadomią Komisję Główną o dokonaniu wypłaty z zaznaczeniem celu, na który subwencja została wypłacona. W wypadku stwierdzenia niewłaściwego zużycia subwencji przez organizację, Prezydium Komisji Głównej może zlecić wstrzymanie dalszych subwencji.

W wypadku stwierdzenia niewłaściwego zużycia przez organizacje społeczne środków własnych, Komisja Główna wezwie organizacje do szczegółowych wyjaśnień, uzasadniających wydatkowanie sum niezgodnie z planem finansowym, i w osobnej uchwale ustosunkuje się do tych wyjaśnień. (Uchwała Nr 43).

III. UCHWAŁY W SPRAWIE PRELIMINARZY BUDŻETOWYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE AKCJI OŚWIATOWO - KULTURALNEJ, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI 1949 R.

1. Centralna Rada Związków Zawodowych prześle Komisji Głównej nowy układ preliminarza budżetowego na II półrocze 1949 r., uwzględniający postulaty Komisji Budżetowej. (Uchwała Nr 1).

2. Komisja Główna przyjmuje do wiadomości deklarację C.R.Z.Z. o wydatkowanie z sum, przewidzianych w budżecie C. R. Z. Z., zł 100 miln. na pokrycie potrzeb Z. S. Ch. Suma ta przekazana będzie nie w gotówce, lecz w naturze (uposażenie świetlic, zakup księgozbiorów).

Komisja zaleca jednak C. R. Z. Z., aby akcja pomocy uzgodniona została z Z. S. Ch. i użyta była na cele przewidziane w preliminarzu Z. S. Ch. (Uchwała Nr 2).

3. Niezależnie od sumy zł 100.000.000 należy w budżecie C. R. Z. Z. zwiększyć sumy przeznaczone na akcję kulturalno - oświatową na wsi w celu pogłębienia i zacieśnienia sojuszu robotniczo - chłopskiego; zwłaszcza — przez zwiększenie wydatków na wyjazdy świetlicowych zespołów robotniszych na wieś i odwrotnie — zespołów wiejskich do ośrodków robotniczych, przez wzmożenie akcji szkolenia pracowników oświatowo - kulturalnych, prowadzonych przez Z. S. Ch. między innymi dzięki umożliwieniu pracownikom Z. S. Ch. uczestnictwa na kursach C. R. Z. Z. oraz przez objęcie pracami poradni terenowych świetlic Z. S. Ch. itp. (Uchwała Nr 4; patrz uchwały: Nr 7, str. 35; Nr 8, str. 32).

4. Dla ustalenia zasad i programów współdziałania między C.R.Z.Z. i Z. S. Ch. obie organizacje zarówno na szczeblu centralnym, jak wojewódzkim i powiatowym, powołują komisje porozumiewawcze. (Uchwała Nr. 5).

5. Organizowanie poradnictwa na stopniu centralnym winno być w porozumieniu z C.R.Z.Z. przekazane T.U.R. i L. z zachowaniem w ramach C.R.Z.Z. referatu poradni terenowych. (Uchwała Nr 7; patrz uchwały: Nr 4, str. 35; Nr 8, str. 32).

6. W nowym preliminarzu budżetowym na II półrocze 1949 r. C.R.Z.Z. należy zwiększyć kredyty na akcję upowszechnienia kultury przez artystyczne zespoły zawodowe. Sumę zł 5.500.000 na koncerty w miastach powiatowych i wojewódzkich należy uznać za niewystarczającą na ten cel chociażby z uwagi na uchwałę Komitetu Ministrów do Spraw Kultury w sprawie subwencjonowania akcji Roku Chopinowskiego. W programie pracy oświatowo - kulturalnej należy uwzględnić tematykę Roku Chopinowskiego, Mickiewicza, Słowackiego i Puszkina zarówno, jeśli chodzi o zespoły amatorskie, jak i zespoły zawodowe.

Należy sprecyzować plan szkolenia kadr, dostosowując ilości kursów i uczestników do zakresu prowadzonych akcji. (Uchwała Nr 3).

7. Zatwierdza się na okres od 1.V do 31.XII b. r. budżet T.U.R. i L. po stronie wydatków i dochodów w wysokości zł 202.500.000. Na pokrycie tych wydatków zatwierdza się poza dochodami własnymi T.U.R. i L. subwencje w wysokości zł 131.500.000, w tym subwencje z budżetu C.R.Z.Z. zł 130.000.000.

Łącznie z subwencjami państwowymi na pokrycie wydatków T.U.R. i L. (częściowo T.U.R.) z okresu od 1.I do 30.IV b. r. ogólna suma subwencji na 1949 r. wynosić będzie zł 160.800.000. (Uchwała Nr 1b).

8. Zatwierdza się wydatki Z. S. Ch. na akcję kulturalno-oświatową w wysokości zł 558.872.000.

Na pokrycie wydatków zatwierdza się następujące subwencje: wpłata spółdzielni rolniczych z tytułu obciążenia nadwyżek bilansowych w wysokości zł 150.000.000; przewidziane w budżecie C.R.Z.Z., jako pomoc dla Z. S. Ch. zł 100.000.000 oraz subwencje państwowe zł 308.872.000. (Uchwała Nr 1a).

9. Na podstawie analizy preliminarza budżetowego Z. S. Ch. za II półrocze b. r. stwierdza się, że szkolenie pracowników oświatowo-kulturalnych zostało zaprojektowane w ramach niewystarczających. Częściowo zaradzić temu może odpowiednie ustawienie programu uniwersytetów ludowych, które winny przystąpić do szkolenia aktywu oświatowo-kulturalnego Z. S. Ch. Komisja zwraca się do Podkomisji Szkolenia Kadr o opracowanie specjalnych wniosków. (Uchwała Nr 6).

10. Liga Kobiet winna realizować swe cele i zadania statutowe w pierwszym rzędzie na bazie organizacji masowych (C.R.Z.Z., Z. S. Ch.), wykorzystując zorganizowaną przez nie sieć świetlic. (Uchwała Nr 18).

11. ...L. K. dostosuje akcję szkolenia pracowników świetlicowych i zespołów czytelniczych do specjalnych potrzeb swojej organizacji.

Liga Kobiet skupi maksimum wysiłku na szkolenie aktywu organizacyjnego i aparatu prelegenckiego. (Uchwała Nr 17).

12. Zatwierdza się budżet L. K. na II półrocze 1949 r. w wysokości zł 53.583.180, a to:

wydatki osobowe	zł	6.627.780.—
wydatki rzeczowo-administracyjne	„	3.026.600.—
wydatki na bezpośrednią akcję kulturalno-oświatową	„	20.750.000.—
wydatki szkolenia kadr	„	16.478.800.—
wydatki na wyposażenie świetlic	„	6.700.000.—

Na pokrycie wydatków w r. 1949 zatwierdza się subwencję państwową w wysokości zł 107.000.000. (Uchwała Nr 1c).

13. Zatwierdza się wydatki Z.N.P. na akcję kulturalną w wysokości zł 21.617.371.

Na pokrycie wydatków zatwierdza się poza dochodami własnymi Z.N.P. subwencję państwową w sumie zł 18.617.371.

Zatwierdza się wydatki na korespondencyjny W.K.N. ze względu na jego charakter specjalny, nie objęty programem kursów korespondencyjnych T.U.R. i L. (Uchwała Nr 1d).

14. Zatwierdza się budżet T.P.P.R. po stronie wydatków i dochodów w wysokości zł 65.577.000. Na pokrycie wydatków na akcję oświatowo-kulturalną poza dochodami własnymi zatwierdza się subwencję państwową w wysokości zł 36.000.000; przyznanie dalszych subwencji nastąpi po przedstawieniu planu prac projektowanych w II półroczu b. r. (Uchwała Nr 1f).

15. Zatwierdza się budżet T.P.Ż. po stronie wydatków i dochodów w wysokości zł 61.380.645. Na pokrycie wydatków na akcję oświatowo-kulturalną poza dochodami własnymi zatwierdza się subwencję państwową w wysokości zł 12.000.000.

Przyznanie dalszych subwencji uzależnione jest od przedstawienia planu pracy na II półrocze b. r. (Uchwała Nr 1g).

16. Ustala się na pokrycie wydatków, związanych ze statutową działalnością Komitetu Słowiańskiego w r. 1949, subwencję państwową w wysokości zł 40.000.000.

Jednocześnie wzywa się Komitet Słowiański do przedstawienia preliminarza budżetowego, zamykającego wydatki w ramach przyznanej subwencji. (Uchwała Nr 1e).

17. Na pokrycie wydatków na akcję oświatowo-kulturalną, prowadzoną przez inne organizacje społeczne, bądź też na akcje specjalne, nie uwzględnione w przedłożonym preliminarzu, ustala się w ramach subwencji państwowych rezerwę w wysokości 200.000.000 zł. (Uchwała Nr 1h).

IV. UCHWAŁY, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW PODKOMISJI ARTYSTYCZNO-WIDOWISKOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI 1949 R.

1. Z uwagi na nieuregulowanie i różnorodność warunków pracy i płac kierowników świetlic ze szkodą dla ruchu świetlicowego, zleca się Komisji Budżetowej przepracowanie w jak najszybszym terminie zagadnienia płac kierowników świetlic. (Uchwała Nr 14).

2. Przyjmując zasadę, że na terenie każdej wsi winna działać tylko jedna świetlica dla całego ośrodka wiejskiego, Komisja Główna stwierdzając doniosłą rolę młodzieży w organizowaniu prac świetlicowych zaleca zapewnić Z M.P. i S.P. udział w kierownictwie poszczególnych świetlic. (Uchwała Nr 13; patrz uchwałę Nr 12, str. 31).

3. Komisja Główna stwierdzając, że jedynym właściwym dla rozwoju amatorskich zespołów terenem jest społeczny ruch świetlicowy, uważa za wskazane stopniowe włączenie do ruchu masowego świetlicowego i poddanie kontroli C.R.Z.Z. i Z.S.Ch. wszystkich działających poza nimi amatorskich zespołów artystycznych. (Uchwała Nr 29).

4. Przy Centralnej Międzyorganizacyjnej Komisji Repertuarowej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki winna być zorganizowana Centralna Składnica i Centralna Poradnia Repertuarowa. (Uchwała Nr 21; patrz uchwałę Nr 20, str. 32).

5. Centralna Międzyorganizacyjna Komisja Repertuarowa przepracuje konkretny plan zamówień sztuk teatralnych dla zespołów amatorskich u najwybitniejszych literatów oraz przygotuje organizację konkursu na najlepszy utwór sceniczny dla teatrów amatorskich z licznymi nagrodami (I w wysokości co najmniej 100.000 zł), które będą wypłacone z funduszów P.R.M.

Centralna Międzyorganizacyjna Komisja Repertuarowa łącznie z Podkomisją Artystyczno-Widowiskową opracuje plan przyciągnięcia literatów, ewentualnie aktorów i reżyserów do zaznajomienia się z pracą amatorskich zespołów teatralnych w terenie (fabrycznych i wiejskich) oraz stałego po-

wiązania artystów-literatów z amatorskim ruchem artystycznym. (Uchwała Nr 22).

6. Komisja Główna, uznając za bardzo korzystne dla wypracowania i wypróbowania nowych form artystycznych oraz dla stałej kontroli osiągnięć amatorskiego ruchu artystycznego (teatralnego, muzycznego i tanecznego) utworzenie przynajmniej jednego (w Warszawie) międzyorganizacyjnego teatru świetlicowego, zaleca zorganizowanie tego typu teatru, przez którego scenę przesunęłyby się wszystkie ciekawsze zespoły amatorskie z terenu całego kraju, otrzymując tą drogą za swe osiągnięcia oceny oraz wskazówki i instrukcje do dalszej pracy.

Zagadnienie powyższe rozpracuje Ministerstwo Kultury i Sztuki. (Uchwała Nr 23).

7. Wobec licznych zatargów, jakie występują w terenie na tle ściągania przez przedstawicieli ZAIKS opłat licencyjnych od imprez amatorskich, urządzanych przez organizacje masowe, Komisja Główna spowoduje zawarcie umowy zbiorowej między wszystkimi organizacjami społecznymi z jednej, a ZAIKS z drugiej strony, mającej na celu poważną obniżkę dotychczasowych stawek. (Uchwała Nr 24).

V. UCHWAŁY, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW PODKOMISJI SZKOLENIA KADR NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI 1949 R.

1. Zadaniem szkolenia jest przygotowanie kadr kulturalno-oświatowych dla organizacji masowych na odpowiednim poziomie w zakresie ideologiczno - politycznym, ogólnokształcącym i fachowym do kierowania i organizowania masowego ruchu kulturalno-oświatowego oraz do społecznego wychowawczego oddziaływania w bezpośredniej akcji kulturalno-oświatowej. Szkolenie to powinno przygotować właściwe kadry kierowników, pracowników i aktywu świetlic i domów kultury, instruktorów, kierowniczą kadrę masowych organizacji społecznych i instytucji państwowych na szczeblu centralnym i terenowym oraz kadry pedagogiczno - wychowawcze dla masowego szkolenia. (Uchwała Nr 26b; patrz uchwałę Nr 40, str. 41).

2. W celu maksymalnego natężenia akcji szkoleniowej wykorzystane być mają wszelkie znane z doświadczenia formy szkolenia, a mianowicie:

a) specjalne w tym celu organizowane szkoły,

b) szkoły pracy społecznej (Wydział Społeczno-Oświatowy),

c) uniwersytety ludowe i powszechne oraz krótko- i długoterminowe kursy w zasadzie połączone z internatem,

d) różne formy doszkalania, nie absorbujące całkowicie czasu słuchacza w okresie nauki,

e) planowe konferencje i seminaria (typu rejonowego i centralnego). (Uchwała Nr 26a).

3. Ministerstwo Oświaty prowadzi wszelkiego typu długofalowe szkolenie (kursy i szkoły) kadr oświatowych dla potrzeb masowych organizacji społecznych. Ministerstwo Oświaty prowadzi kursy długoterminowe (orientacyjnie od 6 do 12 miesięcy) i szkoły (od 1 roku wzwyż) dla pracowników

pedagogiczno - wychowawczych, kadry kierowniczej instruktorskiej w zakresie zagadnień oświatowych (samokształcenie, czytelnictwo, bibliotekarstwo) i zagadnień organizacyjnych ruchu świetlicowego (kierowników świetlic i domów kultury, kierowników działów kulturalno-oświatowych) w porozumieniu z masowymi organizacjami i w oparciu o ich bazę reprezentacyjną.

Za ustalenie przemyślanych form rekrutacji całkowitą odpowiedzialność ponoszą organizacje masowe, które winny skończyć z dotychczasową praktyką przypadkowości i żywiołowości w doborze kandydatów do szkół i kursów w zakresie kulturalno-oświatowym.

Podstawowym zadaniem Ministerstwa Oświaty jest więc stałe zasilanie organizacji masowych w nowe kwalifikowane kadry działaczy i pracowników oświatowych.

W związku z zadaniem Ministerstwa Oświaty w dziedzinie szkolenia kadr kulturalno-oświatowych należy programy wykładów katedr oświaty dorosłych na wyższych uczelniach przystosować do współczesnych potrzeb, wiążąc kształcenie młodzieży z problematyką pracy kulturalno-oświatowej w organizacjach masowych. Katedry te winny dostarczyć czołowego kierowniczego aktywu dla masowego ruchu kulturalno-oświatowego.

Należy również w programach szkół pedagogicznych i zakładów kształcenia nauczycieli wszelkiego typu uwzględnić zagadnienia, związane z prowadzeniem prac kulturalno-oświatowych, kontynuowanych przede wszystkim na terenie świetlicowym.

Programy studiów uniwersyteckich w zakresie polonistyki i historii sztuki winny być powiązane z potrzebami ruchu kulturalno - oświatowego. (Uchwała Nr 26; patrz uchwałę Nr 28, str. 32).

4. Ministerstwo Kultury i Sztuki prowadzi szkolenie długofalowe nowych kadr artystyczno-instruktorskich i w zasadzie doszkala na kursach krótkoterminowych już czynne kadry. Ministerstwo Kultury i Sztuki prowadzi kursy długoterminowe, krótkoterminowe i szkoły w zakresie artystyczno - widowiskowym (teatr, muzyka, śpiew, plastyka itp.) w porozumieniu z organizacjami masowymi i w oparciu o ich bazę rekrutacyjną. Odpowiedzialność za rekrutację całkowicie ponoszą organizacje masowe.

W związku z tymi zadaniami Ministerstwa Kultury i Sztuki w dziedzinie szkolenia kadr kulturalno - artystycznych należy w wyższych uczelniach artystycznych stworzyć studium lub katedrę o problematyce, poświęconej zagadnieniom i potrzebom masowego ruchu kulturalnego. Wyższe uczelnie artystyczne winny kształcić specjalną kadrę artystyczną, jako czołowy kierowniczy aktyw dla masowego ruchu kulturalno-oświatowego. (Uchwała Nr 27).

5. Dla zagwarantowania stałego wpływu organizacji masowych na szkolenie swych kadr w ramach Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki zostaną powołane przy szkołach i kursach państwowych rady społeczne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych organizacji. Ponadto w radach pedagogicznych będą brali udział delegaci tych organizacji. (Uchwała Nr 30).

6. T.U.R. i L., powstały z przebudowy T.U.R. i T.U.L, winien szkolić wspólnie działaczy kulturalno-oświatowych wsi i miasta w celu ujednolicenia akcji kulturalno-oświatowej wśród chłopów i robotników, co należy do głównych zadań T.U.R. i L.

T. U. R. i L., jako usługowa organizacja, dokształca w pionach czytelnictwa i samokształcenia oraz uczelnianym kadry oświatowców na konferencjach i kursach krótkoterminowych kierując się potrzebami, określonymi przez organizacje masowe i na konkretne zamówienia tych organizacji.

T. U. R. i L. organizuje wspólnie dla pracowników wiejskich i miejskich poradnictwo centralne, ułatwiające między innymi samokształcenie pedagogiczne (metody pracy w dziedzinie oświaty dorosłych).

Szkolenie prowadzi T. U. R. i L. tylko na stopniu centralnym, terenowych placówek nie posiada. (Uchwała Nr 34; patrz uchwały: Nr 8, str. 32; Nr 20, str. 32; Nr 28, str. 32).

7. Główny Urząd Kultury Fizycznej w porozumieniu z organizacjami społecznymi, a w szczególności C. R. Z., S. P., Z. M. P., szkoli kadry pracowników (instruktorów) w zakresie wychowania fizycznego, sportu, turystyki, gier i zabaw. Formy szkolenia winny być opracowane i uzgodnione. (Uchwała Nr 35).

8. Podstawowe organizacje masowe C. R. Z. Z., Z. S. Ch., Z. M. P: prowadzą w zasadzie na krótkoterminowych kursach dokształcanie i szkolenie pracowników oświatowych

Wobec skupienia wysiłku Ministerstwa Oświaty i Ministerstwa Kultury i Sztuki na szkoleniu długoterminowym, organizacje masowe zmobilizują posiadane możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe dla krótkoterminowego masowego dokształcania i szkolenia działaczy kulturalno - oświatowych w terenie, a mianowicie:

a) dokształcanie czynnych kierowników świetlic i zespołów świetlicowych oraz pracowników organizacyjnych w zakresie problematyki oświatowo - kulturalnej oraz organizacyjnej masowego ruchu kulturalno - oświatowego; dokształcanie odbywa się na kursach krótkoterminowych, konferencjach i seminariach oraz przez poradnictwo, organizowane na szczeblu wojewódzkim i powiatowym z oparciem o centralny ośrodek poradnictwa T. U. R. i L. i odpowiednie referaty poradnicze w C. R. Z. Z., Z. S. Ch. i Z. M. P.;

b) szkolenie kandydatów kulturalno - oświatowych, kierowników świetlic i zespołów kulturalno - oświatowych oraz pracowników organizacyjnych dla prac kulturalnych; szkolenie odbywa się na kursach krótkoterminowych z rekrutacją słuchaczy spośród przodowników świetlicowych, aktywu politycznego, organizacyjnego itp.

Na zapotrzebowanie organizacji masowych wspomniane ministerstwa mogą prowadzić kursy dla dokształcania czynnych już pracowników — zwłaszcza, jeśli chodzi o kierowników zespołów artystycznych.

Organizacje masowe uzgadniają w ramach swego planu z zainteresowanymi ministerstwami i T. U. R. i L. zapotrzebowanie na szkolenie, zaznaczając rodzaj kursu, ilość uczestników i czas trwania. (Uchwała Nr 31).

9. Związek Nauczycielstwa Polskiego w porozumieniu i przy współudziale Ministerstwa Oświaty, Ministerstwa Kultury i Sztuki i organizacji masowych powinien dostosować program w swoim zakresie kursów dokształcających, przygotowujących nauczycieli do pracy społecznej i kulturalno - oświatowej w organizacjach masowych. (Uchwała Nr 33).

10. Po ukończonym kursie lub szkole uczestnik otrzymuje zaświadczenie lub świadectwo o jednolicie ustalonym formacie i tekście dla poszcze-

gólnych rodzajów kursów i szkół. Świadectwo, ewentualnie zaświadczenie, określa uprawnienia i przydatność uczestnika do pracy.

Uczestnik, kształcony na kierownika lub pracownika świetlicowego lub organizacyjnego, obowiązany jest po ukończeniu pracować określoną ilość czasu w organizacji, która go na kurs wysłała. Czasokres pracy ustala organizacja. (Uchwała Nr 32).

11. Komisja Główna do Spraw Kultury ustala na podstawie opracowanych przez organizacje społeczne oraz instytucje państwowe planów szkoleniowych generalny plan szkolenia pracowników kulturalno - oświatowych dla masowych organizacji społecznych. (Uchwała Nr 40; patrz uchwały: Nr 41d, str. 33; Nr 26a, str. 38).

12. Ośrodki programowo - dydaktyczne szkolenia znajdują się:

a) w zakresie ogólno - oświatowym, czytelniczym, samokształceniowym i bibliotekarskim — w Ministerstwie Oświaty;

b) w zakresie artystyczno - widowiskowym — w Ministerstwie Kultury i Sztuki;

c) w zakresie wychowania fizycznego, sportu i turystyki — w Głównym Urzędzie Kultury Fizycznej.

Ministerstwo Oświaty i Ministerstwo Kultury i Sztuki, jako ośrodki programowo - dydaktyczne, zatwierdzają w ramach swojej kompetencji programy, opracowane bądź to we własnym zakresie, bądź też przez poszczególne organizacje lub zlecone fachowcom. W dziedzinie programów i metod nauczania Ministerstwo Oświaty (Departament Oświaty i Kultury Dorosłych) współpracuje z T. U. R. i L.

W pracach ośrodków programowo - dydaktycznych biorą udział przedstawiciele podstawowych społecznych organizacji masowych. System pracy ośrodków programowo - dydaktycznych i udział w nich organizacji masowych winien być sprecyzowany w specjalnej instrukcji. (Uchwała Nr 37).

13. Kontrolę i instruktaż w zakresie szkolenia kadr przeprowadzają:

a) organizacje masowe w stosunku do akcji i placówek, prowadzonych we własnym zakresie oraz w stosunku do kursów i szkół społecznych drogą udziału w radach społecznych i pedagogicznych;

b) Ministerstwo Oświaty oraz Ministerstwo Kultury i Sztuki w zakresie swoich kompetencji w stosunku do akcji i placówek tak własnych jak i organizacji społecznych;

c) Główna Komisja do Spraw Kultury poprzez swoje organa w stosunku do całokształtu akcji szkolenia kadr kulturalno - oświatowych w porozumieniu z resortami państwowymi i organizacjami społecznymi. (Uchwała Nr 39; patrz uchwały: Nr 38, str. 42; Nr 44, str. 34).

14. Dla naświetlenia zagadnień programowo - dydaktycznych oraz przekazywania wskazówek instrukcyjno - metodycznych dla celów szkoleniowych i dostarczania pracownikom aktualnych treści do pracy kulturalno-oświatowej, a w szczególności świetlicowej, będą wydawane i dostosowane następujące czasopisma:

a) „Praca Oświatowa" — czasopismo o charakterze programowo - dydaktycznym i instrukcyjnym w zakresie oświatowym, poświęconym w szczególności zagadnieniom samokształcenia, czytelnictwa i biblio-

tekarstwa oraz ich organizacji w pracy świetlicowej (wydawane przez T. U. R. i L. z udziałem w redakcji Departamentu Oświaty i Kultury Dorosłych Ministerstwa Oświaty i przedstawicieli odpowiednich organizacji masowych);

b) „Teatr Ludowy" — czasopismo o charakterze programowo - dydaktycznym i instrukcyjnym, poświęcone problematyce w zakresie teatru, muzyki, śpiewu, ich miejsca i roli w życiu świetlicy oraz poświęcone problematyce samorodnej twórczości artystycznej w masowym ruchu amatorskim (wydawne przez Związek Samopomocy Chłopskiej z udziałem w redakcji odpowiednich przedstawicieli C. R. Z. Z., Z. M. P., Min. Kult. i Sztuki);

c) „Świetlica" — pismo dla szerokiej masy świetliczan o żywej i bardzo popularnej formie, dostarczające materiału do różnorodnych form pracy świetlicowej w mieście i na wsi (wydawane przez C. R. Z. Z. z udziałem w redakcji przedstawicieli Z. S. Ch. i T. U. R. i L. (Uchwała Nr 38).

16. W celu realizacji powyższych zasad:

a) organizacje masowe, w szczególności podstawowe organizacje masowe (C. R. Z. Z., Z. S. Ch), przedstawią Komisji Głównej w terminie miesięcznym obraz dokonywanych prac w zakresie szkolenia kadr kulturalno - oświatowych; Podkomisja Szkolenia Kadr na podstawie dostarczonych materiałów przygotowuje referet o stanie akcji szkoleniowej;

b) organizacje masowe oraz resorty państwowe przystępują do sformułowania szczegółowego planu szkolenia (rzeczowego i finansowego) na II półrocze bieżącego roku; organizacje społeczne winny przy tym zestawić plan szkolenia z projektowaną przez nie akcją kulturalnooświatową i dążyć do skoordynowania rozmiarów akcji szkoleniowej z zakresem potrzeb (ewentualnie przy pomocy właściwego ministerstwa);

c) Ministerstwo Oświaty i Ministerstwo Kultury i Sztuki — każde w swoim zakresie — winny zatwierdzić programy szkolenia dla wszystkich form szkoleniowych i opracować instrukcje o systemie prac ośrodków programowo - metodycznych do 1.VIII 1949 r.;

d) Ministerstwo Oświaty przy wykorzystaniu T. U. R. i L. winno ustalić stan kadr pedagogicznych dla szkolenia pracowników kulturalnooświatowych i na podstawie porównania go z potrzebami określić w terminie do dnia 15 lipca 1949 r. plan szkolenia kadr pedagogicznych;

e) organizacje społeczne opracują zasady rekrutacji słuchaczy kursów i szkół i złożą je Komisji do zatwierdzenia w terminie do dnia 30 czerwca 1949 r.;

f) Podkomisja Szkolenia Kadr opracuje i uzgodni z Ministerstwem Oświaty i Ministerstwem Kultury i Sztuki i organizacjami społecznymi instrukcję w sprawie systemu kontroli oraz instruktażu w szkoleniu kadr kulturalno-oświatowych.

(Uchwała Nr 38a; patrz uchwały: Nr 39, str. 41; Nr 46, str. 33)

WNIOSKI PODKOMISJI CZYTELNICTWA I SAMOKSZTAŁCENIA W SPRAWIE WALKI Z ANALFABETYZMEM

przesłane do Głównej Komisji Społecznej do Walki z Analfabetyzmem

I. PODZIAŁ KURSÓW NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO

Należy zwrócić uwagę kierownictwa walki z analfabetyzmem, iż podział kursów nauczania początkowego według kompetencji powinien układać się następująco:

kursy państwowe przy szkołach powszechnych oraz w wojsku;
kursy związków zawodowych — przy zakładach pracy;
kursy ZSCh przy placówkach oświatowych tej organizacji na wsi;
kursy ZMP, Ligi Kobiet — przy świetlicach;
kursy samorządu terytorialnego — w osiedlach dla ludności niezorganizowanej.

Kursy nauczania początkowego na wsi prowadzić należy głównie podczas miesięcy zimowych i późnej jesieni. Na terenach produkcji zboża i kartofli — również w czasie miesiąca na przednówku. Obok kursów otwartych pożądane internatowe. Nauczanie początkowo w zakładach pracy nierolniczej trwać może cały rok.

II. KSZTAŁCENIE ORGANIZATORÓW AKCJI I NAUCZYCIELI DLA ANALFABETÓW

Kształcenie w zakresie organizacyjno - metodycznym do walki z analfabetyzmem powinno objąć: a) organizatorów, b) prelegentów na kursy metodyczne dla nauczycieli oraz c) niezawodowych nauczycieli.

Organizatorów należy dokształcać na szczeblu centralnym — dla województw i na szczeblu wojewódzkim — dla powiatów.

Prelegentów na kursy metodyczne należy kształcić przede wszystkim w Warszawie oraz w innych osiedlach uniwersyteckich oświaty dorosłych. Poważny udział w tym zakresie winien mieć TURiL.

Nauczycieli niezawodowych szkolić należy na kursach metodycznych przede wszystkim w skali powiatu lub większego miasta.

Kształcenie w opisanych zakresach prowadzi czynnik państwowy, samorządowy i społeczny. Programy i pomoce na kursy metodyczne przygotować winien TURiL.

III. AKCJA WYDAWNICZA

Wszelkie wydawnictwa potrzebne w akcji zwalczania analfabetyzmu, jak podręczniki dla dorosłych uczniów, wskazówki metodyczne dla nauczających,

czasopisma dla absolwentów kursów i oświatowe dla nauczycieli powinny być opracowane przez TURiL.

IV. BADANIA NAUKOWE

Należy zobowiązać TURiL do prowadzenia badań naukowych związanych ze zwalczaniem analfabetyzmu (przyczyny analfabetyzmu, trudności w nauczaniu, wyniki w zależności od metod itp.).

V. W SPRAWIE CZYTELNICTWA POCZĄTKOWEGO I WALKI Z ANALFABETYZMEM POWROTNYM

1. Akcja zapobiegania analfabetyzmowi powrotnemu i upowszechnienie czytelnictwa wymaga niezwłocznej realizacji planu wydawniczego na poziom pierwszy, obejmującego:

a) czytanki poelementarzowe;

b) literaturę piękną i popularno-naukową poziomu pierwszego (wstępnego);

2. Czytanki poelementarzowe — opracowane przez Komisję Specjalistów, powołaną przez Ministerstwo Oświaty, winny być wydane w nakładzie co najmniej 500 000 egzemplarzy, aby mogły służyć również zespołom czytelniczym.

3. Wobec braku książek odpowiednich na poziom I-szy, należy natychmiast podjąć realizację planu wydawniczego, opracowanego przez KUK, który przewiduje:

a) wznowienie łatwych pozycji z literatury;

b) adaptacje;

c) zamówienia u pisarzy.

4. Akcję wznowień literatury najłatwiejszej, adaptację utworów dłuższych i zamówienie u pisarzy powinien przeprowadzić TURiL w porozumieniu z KUK.

Pierwsza seria opracowana dydaktycznie i typograficznie przez TURiL winna zawierać 4 pozycje z literatury pięknej i 2 z popularno - naukowej dostosowane do zainteresowań i możliwości recepcji dwu środowisk: robotniczego i chłopskiego, nadto do potrzeb polityczno-społecznych kraju.

Seria winna mieć charakter przykładowy i eksperymentalny, umożliwiający prace badawczo-naukowe nad czytelnictwem tych książek. Termin wykonania nie może przekraczać listopada.

5. Literatura nadająca się do wznowienia na poziom pierwszy w słabym stopniu odpowiada potrzebom budzenia zainteresowań przejawami życia współczesnego, wobec czego pilną i konieczną jest sprawa podjęcia wydawnictwa tygodnika lub miesięcznego informacyjno-samokształceniowego na wymieniony poziom.

Projekt czasopism opracowany przez Komisję przy Ministerstwie Oświaty dla KUK powinien być realizowany w oparciu o zespół redaktorów-oświatowców. Pożądane byłoby podjęcie wydawnictwa przez Sp. Ośw.-Wyd. „Czytelnik".

6. Realizacja planu wydawniczego na poziom pierwszy wymaga poważnych subwencji, które powinien zapewnić KUK.

Rozprowadzenie projektowanych wydawnictw winno iść następującymi drogami przez:

a) zespoły dobrego czytania;

b) indywidualnych absolwentów kursu nauki początkowej;

c) zaopatrzenie w masową ilość egzemplarzy wszystkich punktów bibliotecznych;

d) przez masowe organizacje społeczno - oświatowe (CRZZ, ZSCh, ZMP, LK, ZNP itp.);

e) wojsko;

f) sklepy państwowe, spółdzielcze ZSCh;

g) księgarnie.

7. W celu zapewnienia dalszego korzystania z techniki czytania i ożywienia akcji czytelniczej pożądane byłoby wprowadzenie do rozporządzenia wykonawczego dekretu o walce z analfabetyzmem postulatu dwukrotnej w ciągu dwu lat weryfikacji świadectw z ukończenia kursów nauki początkowej. Weryfikacji tej winien dokonać kierownik zespołu czytelniczego lub organizacja, która bierze odpowiedzialność za dokształcanie się absolwenta.

USTAWA O LIKWIDACJI ANALFABETYZMU

Rozdział I

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1

W celu likwidacji analfabetyzmu, będącego spuścizną rządów burżuazji i obszarnictwa oraz zaporą na drodze Polski Ludowej do pełnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego Narodu, wprowadza się społeczny obowiązek bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów.

Art. 2

Za analfabetów w rozumieniu niniejszej ustawy uważa się osoby nie umiejące czytać i pisać, za półanalfabetów — osoby posiadające umiejętność czytania, lecz nie umiejące pisać.

Art. 3

Obowiązek, określony w art. 1, rozciąga się na wszystkich analfabetów i półanalfabetów w wieku od 14 do 50 roku życia.

Art. 4

Ustanawia się powszechny obowiązek pełnienia społecznej służby walki z analfabetyzmem.

Rozdział II

ORGANIZACJA WALKI Z ANALFABETYZMEM

Art. 5

Do kierowania całokształtem prac w zakresie zwalczania analfabetyzmu powołuje się Pełnomocnika Rządu do Walki z Analfabetyzmem.

Art. 6

Prezes Rady Ministrów na podstawie uchwały Rady Ministrów mianuje i odwołuje Pełnomocnika Rządu.

Art. 7

Do zakresu działania Pełnomocnika Rządu należy w szczególności:

a) kierowanie i koordynowanie działalności władz państwowych i samorządowych oraz organizacji społecznych w zakresie walki z analfabetyzmem;

b) ustalanie w porozumieniu z Ministrem Oświaty programów nauczania, czasu trwania nauki oraz zasad organizowania kursów i zespołów dla analfabetów i półanalfabetów;

c) organizowanie społecznej służby walki z analfabetyzmem;

d) zarządzanie rejestracji analfabetów i półanalfabetów oraz nadzór nad jej przeprowadzaniem;

e) mianowanie i odwoływanie wojewódzkich pełnomocników oraz sprawowanie nadzoru nad ich działalnością.

Art. 8

Pełnomocnikowi Rządu oraz podległym mu wojewódzkim i powiatowym pełnomocnikom może przekazać Minister Oświaty na określony czas niektóre uprawnienia władz szkolnych, a Minister Administracji Publicznej za zgodą Rady Państwa — niektóre uprawnienia władz administracji ogólnej w zakresie nadzoru nad wydatkami związków samorządu terytorialnego na cele oświatowe i opieki społecznej.

Art. 9

Do zakresu działania wojewódzkiego pełnomocnika do walki z analfabetyzmem należy:

a) kierowanie i koordynowanie na obszarze województwa działalności władz państwowych i samorządowych oraz organizacji społecznych w zakresie walki z analfabetyzmem;

b) pełnienie czynności zleconych przez Ministra Oświaty i Ministra Administracji Publicznej (art. 8) oraz czynności zleconych przez Pełnomocnika Rządu;

c) mianowanie i odwoływanie powiatowych pełnomocników oraz sprawowanie nadzoru nad ich działalnością.

Art. 10

Do zakresu działania powiatowego pełnomocnika do walki z analfabetyzmem należy:

a) kierowanie i koordynowanie na terenie powiatu działalności władz państwowych i samorządowych oraz organizacji społecznych w zakresie walki z analfabetyzmem;

b) pełnienie czynności, zleconych przez Ministra Oświaty i Ministra Administracji Publicznej (art. 8), jak również czynności zleconych przez Pełnomocnika Rządu oraz właściwego wojewódzkiego pełnomocnika;

c) kierowanie pracami gminnych komisji społecznych i ich nadzorowanie.

Art. 11

Budżet Pełnomocnika Rządu stanowi część budżetu Ministerstwa Oświaty.

Art. 12

Tworzy się następujące społeczne organy walki z analfabetyzmem:

a) Główną Komisję Społeczną do walki z analfabetyzmem, działającą przy Pełnomocniku Rządu;

b) wojewódzkie komisje społeczne, działające przy wojewódzkich pełnomocnikach;

c) powiatowe komisje społeczne, działające przy powiatowych pełnomocnikach;

d) gminne komisje społeczne, działające przy zarządach gmin.

Art. 13

1. Tryb powoływania i skład społecznych organów przewidzianych w art. 12 oraz ich zakres i sposób działania określi Pełnomocnik Rządu w porozumieniu z Ministrem Oświaty.

2. Do Głównej Komisji Społecznej do Walki z Analfabetyzmem wchodzi przedstawiciel Rady Państwa, a do wojewódzkich, powiatowych i gminnych komisyj społecznych delegują po jednym przedstawicielu prezydia właściwych rad narodowych.

Art. 14

1. Pełnomocnik Rządu może wprowadzić na całym obszarze lub w niektórych okręgach Państwa obowiązek pełnienia społecznej służby walki z analfabetyzmem.

2. Społeczna służba walki z analfabetyzmem polega na obowiązku spełniania zleconych czynności w zakresie: rejestracji i nauczania analfabetów i półanalfabetów oraz organizowania opieki społecznej, niezbędnej w związku z pobieraniem przez nich nauki.

Art. 15

Do pełnienia społecznej służby walki z analfabetyzmem powołuje Pełnomocnik Rządu albo na jego zlecenie wojewódzki lub powiatowy pełnomocnik do walki z analfabetyzmem.

Art. 16

1. Do pełnienia społecznej służby walki z analfabetyzmem może być powołana każda osoba, która posiada dostateczne kwalifikacje do pełnienia czynności określonych w art. 14 ust. 2. Kwalifikacje te określi Pełnomocnik Rządu.

2. Powołanie może nastąpić bez zgody osoby powołanej tylko:

a) w miejscowości jej zamieszkania lub zatrudnienia;

b) na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy;

c) w wymiarze, nie przekraczającym dwanaście godzin tygodniowo.

3. Za pełnienie społecznej służby walki z analfabetyzmem pobierają osoby powołane do tej służby wynagrodzenie według zasad i na warunkach, które określi Pełnomocnik Rządu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Rozdział III

REJESTRACJA I NAUCZANIE

Art. 17

Osoby, podlegające obowiązkowi nauki (art. 3), powinny zgłosić się do rejestracji w terminie i miejscu, oznaczonym w zarządzeniu powiatowego pełnomocnika do walki z analfabetyzmem.

Art. 18

Od obowiązku rejestracji zwolnieni są analfabeci i półanalfabeci:

a) odbywający służbę wojskową;
b) niezdolni do pobierania nauki wskutek upośledzenia umysłowego;
c) niezdolni do pobierania nauki na kursach wskutek ułomności fizycznej.

Art. 19

Rejestrację analfabetów i półanalfabetów przeprowadzają gminne komisje społeczne w trybie, który określi Pełnomocnik Rządu.

Art. 20

Powiatowy pełnomocnik może zarządzić sprawdzenie umiejętności czytania i pisania osób, co do których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że uchyliły się od obowiązku rejestracji. Czynność ta w stosunku do tej samej osoby nie może być powtarzana.

Art. 21

1. Nauczanie analfabetów i półanalfabetów odbywa się:

a) na państwowych kursach, organizowanych i prowadzonych z polecenia Pełnomocnika Rządu do Walki z Analfabetyzmem przez kuratorów okręgów szkolnych na zasadach, ustalonych przez Pełnomocnika Rządu w porozumieniu z Ministrem Oświaty (art. 7, pkt. b);
b) na kursach w zespołach, organizowanych i prowadzonych przez zakłady pracy oraz organizacje społeczne, a zatwierdzonych przez Pełnomocnika Rządu.

2. Nauczanie analfabetów i półanalfabetów odbywających służbę wojskową organizują władze wojskowe.

Art. 22

Nauczanie powinno być tak zorganizowane, aby nie stanowiło przeszkody w wykonywaniu zajęć zawodowych.

Art. 23

Koszty rejestracji analfabetów i półanalfabetów oraz koszty osobowe i rzeczowe nauczania na państwowych kursach ponosi Skarb Państwa w ramach budżetu Ministerstwa Oświaty.

Art. 24

Właściwe organy mogą dla celów rejestracji i nauczania korzystać bezpłatnie z lokali i urządzeń szkół wszelkich typów oraz lokali przeznaczonych na cele oświatowe.

Rozdział IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 25

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrom: Oświaty, Administracji Publicznej i Skarbu.

Art 26

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MARSZAŁEK SEJMU USTAWODAWCZEGO

(—) *Władysław Kowalski*

PREZES RADY MINISTRÓW

(—) *Józef Cyrankiewicz*

MINISTER OŚWIATY

(—) *Stanisław Skrzeszewski*

MINISTER ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

(—) *Władysław Wolski*

MINISTER SKARBU

(—) *Konstanty Dąbrowski*

STEFAN MATUSZEWSKI
Pełnomocnik Rządu
do Walki z Analfabetyzmem

ZAGADNIENIA REJESTRACJI ANALFABETÓW I ELEMENTY PLANU PRACY KOMISJI SPOŁECZNEJ DLA SPRAW WALKI Z ANALFABETYZMEM

PRZEMÓWIENIE
na plenum Komisji Głównej do Spraw Kultury w dniu 17.VI 1949 roku

Na czoło prac Pełnomocnika Rządu i Komisji Społecznych do Walki z Analfabetyzmem wysunęły się na obecnym początkowym etapie dwie grupy zagadnień:

a) rejestracja analfabetów i półanalfabetów oraz ewidencja kursów, kompletów i wszelkich form nauczania początkowego dorosłych, jak również dokumentacja w tym zakresie;
b) opracowanie planu pracy biura Pełnomocnika Rządu i Komisji Społecznych wszystkich stopni na okres przed wielką kampanią zimową, którą charakteryzować będzie intensywna praca na kursach i kompletach.

1. Rejestracja analfabetów i ewidencja kursów.

Rejestracja analfabetów i półanalfabetów oraz przeprowadzenie ewidencji kursów i kompletów początkowego nauczania są w toku realizacji.

Na mocy zarządzenia nr 3 Pełnomocnika Rządu z dnia 24.V.49 r. rozpoczęta została rejestracja wszystkich umiejących słabo lub nie umiejących w ogóle czytać i pisać. Do zarządzenia dodano instrukcję i dwa formularze: ewidencyjny i sprawozdawczo - statystyczny, celem dostarczenia od razu druków i informacji o sposobie ich wypełniania.

Najważniejszymi elementami zarządzonej rejestracji są jak najbardziej proste formy spisu, w którym unika się zbędnej i szkodliwej biurokracji, mianowicie pomija się wypełnianie ankiet dla analfabetów i półanalfabetów oraz unika wszelkiego wzywania do biur i urzędów.

Zastosowano natomiast formę wstępnych list sporządzonych na podstawie list płacy w zakładach pracy, danych od administratorów domowych, RKU, danych od rad gminnych i informacji samych komisji podstawowych: gromadzkich, blokowych i zakładowych. Na podstawie tych wstępnych informacji, po ich indywidualnym sprawdzeniu wobec każdego znajdującego się na liście — sporządza się wykaz analfabetów i półanalfabetów. Metoda ta po długiej dyskusji, po wysłuchaniu opinii rzeczników Głównego Urzędu Statystycznego i praktyków z prób przeprowadzenia rejestracji analfabetów w Warszawie, okazała się najsłuszniejsza, najbardziej odpowiadająca intencjom działaczy społecznych, dla realnego, oszczędnego i szybkiego uchwycenia stanu analfabetyzmu w Polsce.

W instrukcji rejestracyjnej poza sprawami objaśnień o wypełnianiu rubryk i formularzy są dwie sprawy, które zasługują na specjalne podkreślenie. Są to sprawy odpowiedzialności za przeprowadzenie spisu analfabetów i półanalfabetów oraz sprawa terminu wykonania tego spisu.

Otóż co do odpowiedzialności za przeprowadzenie rejestracji instrukcja wyraźnie określa, że „podstawową jednostką“, w której przeprowadza się bezpośrednią rejestrację analfabetów i półanalfabetów jest:

na wsi — gromada, w miasteczkach i w miarę potrzeby w większych miastach — rejon obejmujący jedną lub kilka ulic i w dużych miastach — blok mieszkaniowy.

W gromadzie wiejskiej akcję rejestracyjną organizuje Gromadzka Komisja Społeczna do Walki z Analfabetyzmem, w miasteczkach i miastach— specjalnie powołane są dla celów rejestracji Rejonowe Komisje Rejestracyjne, w większych miastach Komitety Blokowe.

Jako czynność wstępną do rejestracji — Gromadzkie, Rejonowe i Blokowe Komisje:

1. Sporządzają przewidywane listy osób podlegających społecznemu obowiązkowi uczenia się, tj. analfabetów i półanalfabetów.

2. Ustalają adresy zakładów pracy i delegują tam swych przedstawicieli, którzy z radą zakładową omawiają sposób sporządzania wykazu podlegających rejestracji członków danego zakładu pracy.

3. Rady Zakładowe przeprowadzają rejestrację w zakładach pracy. Sporządzają jeden wykaz dla własnych celów, a na jego podstawie wykonują wykazy według gromad, rejonów lub bloków, na których terenie zamieszkują zarejestrowani, i przesyłają odpowiednim Komisjom Grodzkim, Rejonowym lub Blokowym.

Odpowiada więc za rejestrację jednostka terenowa, a zakłady pracy przeprowadzają ewidencję dla własnych celów szkoleniowych i służą tylko pomocą dla rejestracji terenowej.

Drugie zagadnienie ważne odnośnie rejestracji — to terminy jej przeprowadzenia.

Przygotowanie do rejestracji wykonano w terminie do 10 czerwca 1949 r. Rejestracja w zakładach pracy wyprzedziła lub idzie równolegle z rejestracją terenową. Rejestracja terenowa trwa od 10 czerwca do 15 lipca 1949 r., z tym, że w ciągu 10 dni, tj. od dnia 10 do 20 czerwca przeprowadzana jest rejestracja w gromadach, rejonach i blokach, a następnie sporządza się wykazy i zestawienia w gminach do dnia 28 czerwca, w powiatach do 6 lipca, w województwach do 15 lipca 1949 r., tak że zestawienia wojewódzkie znaleźć się winny w dniu 15 lipca 1949 w Biurze Pełnomocnika Rządu w Warszawie w Prezydium Rady Ministrów.

Jak przebiega rejestracja? Informacje, jakie nadchodzą z województw, a zwłaszcza z woj. gdańskiego, łódzkiego i warszawskiego, świadczą, że 10 czerwca rozpoczęła się tam powszechna rejestracja analfabetów. Przebieg rejestracji jest zgodny z planem. Dla przykładu posłużyć może raport Powiatowej Komisji Społecznej w Ciechanowie z dnia 15 czerwca br. Odczytam wyciąg z tego raportu:

„Rejestracja w powiecie ciechanowskim zaczęła się w dniu 10 czerwca 1949 r. po zorganizowaniu komisji gminnych i trójek spisowych. Trójki składają się z trzech osób: sołtysa, nauczyciela i członka partii (przedstawiciela gromady). Dotychczasowe spisy odbywały się spokojnie. Ludność bez oporu zapisuje się. Nawet gminy, w których nie można było założyć dotychczas kursu, wypełniają wszystkie zarządzenia. Trójki były przeszkolone na osob-

nych zebraniach — osobno dla sołtysów, a osobno była konferencja nauczycielska.“

Według informacji napływających głównym motorem i kierownikiem akcji rejestracyjnej jest nauczycielstwo. Z niektórych powiatów nadchodzą wiadomości o słabej aktywności czynnika społecznego (powiat radzymiński, mławski, warszawski). Objawem dodatnim jest fakt, że w niektórych gminach przeprowadzono akcję uświadamiającą i gminy te wykazują coraz żywsze zainteresowanie rejestracją i kursami. W gminie Rataje powiatu gostynińskiego np. ukrywano analfabetów do 1948 r. — podawano zwykle cyfrę ogólnikową na około 100, 200 osób. Obecnie pełna rejestracja, przeprowadzona tam, wykazuje, że jest faktycznie 501 analfabetów i półanalfabetów.

W gminie Regimin powiatu ciechanowskiego dobre wyniki w nauczaniu osiągnięte przez Zygmunta Jagiełłę, pracownika PKP, i chłopa Zygmunta Smolińskiego dały powód do rozwinięcia się tam pełnej rejestracji i szerokiej akcji szkoleniowej.

Według dziś otrzymanego raportu — w Opolu (Górny Śląsk), rejestracja przeprowadzona została 12 czerwca br. Na ogólną ilość mieszkańców 44 tys. (cyfry podaję w zaokrągleniu) stwierdzono 1 100 analfabetów, 1 500 półanalfabetów i 3 200 autochtonów, nie umiejących czytać i pisać. O szerokim zakresie przygotowań i pracy w Opolu świadczy ilość rejestrów, których było 2 200. Rejestracja na terenie powiatu nyskiego zakończona została w dniu 15 czerwca, w powiecie niemodlińskim przeprowadza się ją dziś. We wszystkich gminach obydwu powiatów odbyły się kursy dla rejestratorów.

To są wiadomości pozytywne, świadczące o wielkiej pracy wykonanej w województwie śląsko-dąbrowskim.

Mam też przed sobą informacje z województwa krakowskiego, które są mniej pomyślne. Pełnomocnik wojewódzki, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej ob. Grochalski, oświadczył, iż ma poważne wątpliwości, czy akcja rejestracyjna będzie na terenie całego województwa przeprowadzona w przewidzianych zarządzeniem terminach. W gminie Pcim powiatu myślenickiego dopiero 15 czerwca br. odbyły się zebrania konstytucyjne Gromadzkich Komisji Społecznych.

Z gminy Legionowo powiatu warszawskiego nadesłano w dniu 13 czerwca pierwsze sprawozdanie z rejestracji według podanych instrukcji i formularzy. Sprawozdanie to brzmi: ogólna liczba zarejestrowanych analfabetów 93, półanalfabetów 70, razem 163, w tym mężczyzn 83, kobiet 80. Urodzonych do 1898 r. 32 osoby, od 1899 do 1918 r. 58, od 1919 do 1938 r. 24. Od 15 do 18 lat — czyli z okresu wojennego — 49. Duża stosunkowo liczba. W tym należących do Związków Zawodowych 29 osób. Zwolniono od nauki 15 osób, skierowano na kursy 148 osób. Sprawozdanie podpisał przewodniczący Gminnej Komisji Społecznej.

Oto wstępne wiadomości z przebiegu rejestracji analfabetów i półanalfabetów. Za wcześnie jeszcze na podanie ogólnej oceny, należy jednak przypuszczać, że akcja rejestracyjna przeprowadzona będzie zgodnie z planem i będziemy w niedługim czasie w posiadaniu faktycznego stanu i rozmieszczenia analfabetyzmu w Polsce.

Następnym zagadnieniem z rzędu spraw realizowanych jest sprawa rejestracji i zaprowadzenia ewidencji kursów dla analfabetów.

W tych dniach ukaże się zarządzenie Nr 4 Pełnomocnika Rządu, wydane w porozumieniu z Ministrem Oświaty, dotyczące zaprowadzenia ewi-

dencji kursów i zespołów nauki początkowej dla dorosłych oraz sprawozdawczości i dokumentacji w akcji likwidacji analfabetyzmu. Istotą tego zarządzenia i załączonych doń instrukcji i formularzy jest:

a) uchwycenie ewidencji kursów i kompletów;

b) ujednolicenie sprawozdawczości z ich prac i osiągnięć;

c) uregulowanie podstaw materiałowych dla opłaty za nauczanie na kursach;

4) licencjonowanie otwierania kursów przez Komisje Społeczne celem zapobieżenia ewentualnej szkodliwej akcji ze strony czynników wrogich Polsce Ludowej.

Rejestracja analfabetów, która jest w pełnym biegu na obszarze całej Rzeczypospolitej, ewidencja kursów, która rozpocznie się niebawem, nie hamują, lecz na odwrót, pobudzają czynniki społeczne do organizowania wciąż nowych kursów dla analfabetów, zwłaszcza na terenie zakładów pracy. W tej chwili według prowizorycznych danych szkoli się ponad 160 tysięcy analfabetów na 11 084 kursach i zespołach. Nie jest to jednak cyfra zadowalająca. Aby plan pełnej likwidacji analfabetyzmu w ciągu 2 i pół lat został zrealizowany, należałoby mieć obecnie zorganizowanych ponad 15 tysięcy kursów, szkolących około 250 tysięcy analfabetów. Plan akcji jesienno-zimowej tego roku przewiduje szkolenie ponad pół miliona ludzi. Aby można było szkolić tak wielką liczbę osób, aby znalazła się odpowiednia ilość nauczycieli i aby można było zaopatrzyć wszystkich w podręczniki i pomoce szkolne — należy posiadać rozpracowany plan akcji w zakresie norm organizacyjnych, metod i treści nauczania, budżetu prac masowych organizacji społecznych w centrali i w komisjach terenowych oraz plan samego biegu akcji likwidacji analfabetyzmu.

2. Elementy planu pracy Komisji Społecznych dla Spraw Walki z Analfabetyzmem.

Przystępuję teraz do drugiej części swego referatu, mianowicie do omówienia elementów planu pracy Komisji Społecznych dla Spraw Walki z Analfabetyzmem.

Do zadań wysuwających się na czoło pracy Pełnomocnika Rządu, Komisji Głównej i terenowych Komisji Społecznych do Spraw Walki z Analfabetyzmem należy przede wszystkim opracowanie norm organizacyjnych i czuwanie nad sprawnością akcji masowych organizacji społecznych w zakresie walki z analfabetyzmem i wszystkich terenowych Komisji Społecznych.

Sprawność organizacyjna w sprawie przeprowadzenia obecnej powszechnej rejestracji analfabetów i kursów oraz zarządzenie dodatkowych rejestracji analfabetów i kursów, które odbędą się tam, gdzie będą przejawy zaniedbań lub niezawinionych opuszczeń, sprawność organizacyjna, dotycząca wciągnięcia wszystkich obywateli do obowiązku społecznej służby walki z analfabetyzmem przy pomocy organizacji społecznych, a zwłaszcza Związków Zawodowych, Związku Samopomocy Chłopskiej, Związku Młodzieży Polskiej i Ligi Kobiet — oto główne zadania, stojące do wykonania w okresie letnio-jesiennym w zakresie prac organizacyjnych.

Niemniej ważnym elementem planu w walce z analfabetyzmem jest opracowanie programu i regulaminu pracy kursów i zespołów. Chodzi mianowicie o określenie obowiązków i zadań nauczyciela i opiekuna społecznego kursu, chodzi o stosunek do ucznia, o nakreślenie form pracy wychowawczej,

o współzawodnictwo i osiągnięcie jak najlepszych wyników końcowych. Wchodzi tu w grę również sprawa dzienników zajęć lekcyjnych, pomocy naukowych, lokalu i dożywiania itd.

Sprawa przygotowania nowego poprawionego podręcznika, opracowania norm i materiałów dla sprawdzenia końcowych wyników nauczania, wciągnięcia do współpracy pism chłopskich, zwłaszcza dla zespołów czytelniczycn — oto zagadnienia główne, wchodzące w zakres planowania metod i treści nauczania na kursach i w zespołach dla analfabetów.

Następnym składowym elementem planowania jest opracowanie wytycznych rekrutacji na kursy według wieku i środowiska oraz skierowanie do pracy nauczycielskiej i społeczno-opiekuńczej właściwych ludzi z uwzględnieniem zadań urzędów państwowych i organizacji społecznych. Chodzi bowiem o szerokie opracowanie terenowego planu akcji likwidacji analfabetyzmu, zwłaszcza na okres jesienno-zimowy w oparciu o następujące wskaźniki: liczba uczących się, liczba nauczycieli opłacanych i nieopłacanych, liczba kursów i zespołów oraz zakres pomocy Państwa i organizacji społecznych. Te sprawy dotyczące rozstawienia kadr i środków dla obsługi uczących się, są podstawowymi elementami planowania w Centralnym Biurze Pełnomocnika Rządu i winny być analogicznie ważnymi elementami dla Komisji Społecznych do Walki z Analfabetyzmem. Sprawy te łączą się z zagadnieniem ilości etatów i ustaleniem kwot, figurujących obecnie w budżetach resortów państwowych, samorządu, Związków Zawodowych, organizacji społecznych na kursy nauczania początkowego. Uzgodnienie bowiem całości planu finansowego winno iść w tym kierunku, aby pieniądze państwowe i społeczne zostały uruchomione w myśl planu likwidacji analfabetyzmu opracowanego i przedstawionego przez Pełnomocnika Rządu — Głównej Komisji Społecznej.

W planie finansowym przewiduje się wystąpienie do Rady Ministrów z wnioskiem o dodatkowy kredyt do końca roku kalendarzowego na cele walki z analfabetyzmem oraz przewiduje się uruchomienie nowych rezerw z funduszów społecznych, które winny być jeszcze w tym roku osiągnięte oprócz tych sum, które zostały zebrane w pierwszych dniach maja w okresie „Tygodnia Oświaty, Prasy i Książki".

Środki finansowe, rzecz jasna, wymagają kontroli, stąd w planowaniu Pełnomocnika Rządu przewiduje się podjęcie prac nad kontrolą i sprawozdawczością finansową za 1949 rok.

Niemniej ważną sprawą niż wyżej wymienione jest zagadnienie współpracy Pełnomocnika Rządu i Komisji Społecznych do Walki z Analfabetyzmem ze wszystkimi masowymi organizacjami społecznymi oraz zagadnienie inspekcji i nadzoru nad działalnością podległych Komisji Społecznych i kursów przez nie prowadzonych.

Współpraca z organizacjami społecznymi opierać się winna przede wszystkim na bazie ich działalności w komisjach społecznych terenowych. Organozacje masowe mają w tej dziedzinie kolosalne możliwości przede wszystkim własnego rozwoju, a ponadto ożywienia komisji społecznych i nadawania im charakteru reprezentatywnego, ogólnoobywatelskiego. W zakresie inspekcji i nadzoru nad komisjami, kursami i zespołami, zorganizowanymi przez terenowe Komisje Społeczne, wymagany jest udział aparatu inspekcyjnego Ministra Oświaty, Kuratorów i Inspektoratów Szkolnych przez włączenie do ich normalnych wizytacji dodatkowych inspekcji kursów i zespołów dla analfabetów. Ministerstwo Oświaty wyraża zgodę i poparcie w tym kierunku. Normalna praca komisji społecznych wymaga dobrze przemyślanego planu działania, wymaga kalendarzowego ułożenia zajęć, a ponadto, co jest

jednym z warunków powodzenia. wymaga rozpracowania terminarza zebrań samych komisji i wytycznych porządku obrad dla tych komisji. Te sprawy znajdują wyraz w planowaniu biura Pełnomocnika Rządu. Wreszcie wśród elementów planowania zasługuje na uwagę sam układ i charakter prac Biura Pełnomocnika Rządu oraz biur terenowych do walki z analfabetyzmem, organizowanych przy kuratoriach i inspektoratach. Dokładny rozdział kompetencji między tymi biurami a biurami placówek oświaty ogólnej, rozdział dokumentacji w ramach przeważnie tego samego pomieszczenia w kuratorium czy inspektoriatach — są to sprawy, które nie mogą wyjść ze składowych części planowania pracy przy racjonalnie prowadzonej akcji walki z analfabetyzmem w zasięgu krajowym.

Te elementy planu, które pokrótce przedstawiłem, zostały zaakceptowane przez Prezydium Głównej Komisji Społecznej na posiedzeniu w dniu 13 czerwca br. i są rozpracowane w formie hormonogramów miesięcznych w Biurze Pełnomocnika Rządu. Dla ułatwienia rozpracowania analogicznych planów w terenie plany te zostaną przesłane do Wojewódzkich Komisji Społecznych i pełnomocników do walki z analfabetyzmem.

Dla realizowania szeroko zakrojonej akcji likwidacii analfabetyzmu potrzebny jest nie tylko plan i sprawna praca pełnomocników rządowych i Komisji Społecznej do Walki z Analfabetyzmem, potrzebna jest również intensywna i ofiarna praca wszystkich rad narodowych i organizacji społecznych. Centralna Rada Związków Zawodowych, Związek Młodzieży Polskiej i Liga Kobiet nadesłały do Biura Pełnomocnika własne plany pracy w zakresie walki z analfabetyzmem. Zwłaszcza — trzeba to podkreślić — wiele wnikliwości i staranności w opracowaniu znajduje się w propozycjach ZMP i w jego przygotowaniach organizacyjnych.

Doniosła jest i będzie wysoko ceniona praca wszystkich organizacji społecznych, ale pamiętać ustawicznie musimy również o szerokich kołach ludzi nigdzie nie zorganizowanych, którzy w zakresie walki z analfabetyzmem winni być wciągnięci do masowego nauczania innych, według zasady, że każdy nie umiejący czytać i pisać ma prawo, aby go tego nauczono, a każdy umiejący czytać i pisać ma obowiązek odwdzięczyć się za zdobytą naukę uczeniem innych.

Oto zasada, która winna stać się własnością całego społeczeństwa polskiego.

SPIS TREŚCI

OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW:

1. CRZZ — Centralna Rada Związków Zawodowych.
2. ZSCh — Związek Samopomocy Chłopskiej.
3. ZNP — Związek Nauczycielstwa Polskiego.
4. ZMP — Związek Młodzieży Polskiej.
5. LK — Liga Kobiet.
6. TPPR — Towarzystwo Przyjaźni Polsko - Radzieckiej.
7. TPZ — Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza.
8. TURiL — Towarzystwo Uniwersytetów Robotniczych i Ludowych.
9. SP — Powszechna Organizacja „Służba Polsce".

ZESTAWIENIE UCHWAŁ KOMISJI GŁÓWNEJ DO SRPAW KULTURY

powzięych na posiedzeniu w dniu 17. VI. 1949 r.

Nr Nr. uchwał	strona	Nr. Nr. uchwał	strona	Nr. Nr. uchwał	strona
1	35	17	36	37	41
1a	36	18	36	38	42
1b	36	20	32	38a	42
1c	36	21	37	39	41
1d	36	22	38	40	41
1e	37	23	38	41	33
1f	36	24	38	41a	33
1g	37	26	39	41b	33
1h	37	26a	38	41c	33
2	35	26b	38	41d	33
3	35	27	39	42	34
4	35	28	32	42a	34
5	35	29	37	42b	34
6	36	30	39	42c	34
7	35	31	40	43	34
8	32	32	41	44	34
12	31	33	40	44a	33
13	37	34	40	45	34
14	37	35	40	46	33

UKŁAD UCHWAŁ KOMISJI GŁÓWNEJ WEDŁUG ZAGADNIEŃ

I. UCHWAŁY W SPRAWIE KOORDYNACJI PRAC OŚWIATOWO-KULTURALNYCH, PROWADZONYCH PRZEZ ORGANIZACJE SPOŁECZNE, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17.VI 1949 ROKU.

II. UCHWAŁY, DOTYCZĄCE PROWIZORYCZNYCH PRZEPISÓW W SPRAWIE PLANOWANIA, KONTROLI I SPRAWOZDAWCZOŚCI, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17. VI 1949 R.

stanu porządkowania kontroli prac kulturalno-oświatowych.

Nr 45 — str. 34 *Dot.* przyznania prawa dokonywania virement przez centralne zarządy poszczególnych organizacji społecznych z jednej pozycji na drugą z zachowaniem zasadniczej proporcji wydatków według pionu.

„ 42 — „ 34 *Dot.* konieczności składania przez organizacje społeczne kwartalnych sprawozdań finansowych z działalności zarządów centralnych.

„ 42a — „ 34 *Dot.* składania przez organizacje społeczne sprawozdań statystyczno - opisowych w terminach półrocznych.

„ 42b — „ 34 *Dot.* opracowania przez Komisję Budżetową prowizorycznego schematu sprawozdawczości.

„ 42c — „ 34 *Dot.* opracowania przez Komisję Budżetową szczegółowych przepisów sprawozdawczości finansowej i statystyczno - opisowej, która będzie obowiązywać od dnia 1. I 1950 roku.

Nr 43 — „ 34 *Dot.* obowiązku zawiadamiania Komisji Głównej przez subwencjonujące organizacje społeczne o dokonanej wypłacie subwencji na prowadzenie akcji oświatowo-kulturalnej.

III. UCHWAŁY W SPRAWIE PRELIMINARZY BUDŻETOWYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE AKCJI KULTURALNO - OŚWIATOWEJ, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW KOMISJI BUDŻETOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17. VI 1949 ROKU

Nr 1 — str. 35 *Dot.* przesłania przez CRZZ Komisji Głównej nowego układu preliminarza budżetowego na II-gie półrocze 1949

„ 2 — „ 35 *Dot.* deklaracji CRZZ, przyjętej do wiadomości przez Komisję Główną, o dotacji dla ZSCh zł 100.000.000.—.

„ 4 — „ 35 *Dot.* zwiększenia w budżecie CRZZ wydatków na akcję kulturalno - oświatową na wsi dla pogłębienia i zacieśnienia sojuszu robotniczo - chłopskiego.

„ 5 — „ 35 *Dot.* powołania Komisji Porozumiewawczej w ZSCh i CRZZ dla ustalenia zasad i programów współdziałania.

„ 7 — „ 35 *Dot.* przekazania organizowania poradnictwa na stopniu centralnym TUR i L-owi.

„ 3 — „ 35 *Dot.* zwiększenia kredytów w nowym preliminarzu budżetowym na II-gie półrocze na akcję upowszechnienia kultury przez artystyczne zespoły zawodowe.

„ 1b — „ 36 *Dot.* dotyczy zatwierdzenia budżetu TUR i L-u od 1. V. do 31. XII. 1949 roku.

„ 1a — „ 36 *Dot.* zatwierdzenia budżetu ZSCh.

„ 6 — „ 36 *Dot.* zalecenia dla ZSCh w sprawie rozszerzenia akcji szkolenia pracowników oświatowo - kulturalnie.

„ 18 — „ 36 *Dot.* realizacji i celów statutowych L. K. na bazie organizacji CRZZ i ZSCh.

„ 17 — „ 36 *Dot.* dostosowanie przez L. K. akcji szkolenia pracowników świetlicowych i zespołów czytelniczych do potrzeb wśród kobiet.

Nr 1c — str. 36 *Dot.* zatwierdzenie budżetu L. K. na II-gie półrocze 1949 roku.
„ 1d — „ 36 *Dot.* zatwierdzenia wydatków ZNP na akcję kulturalno-oświatową.
„ 1f — „ 36 *Dot.* zatwierdzenia budżetu TPR.
„ 1g — „ 37 *Dot.* zatwierdzenia budżetu T. P. Ż.
„ 1e — „ 37 *Dot.* zatwierdzenia subwencji dla Komitetu Słowiańskiego.
„ 1h — „ 37 *Dot.* ustalenia w ramach subwencji państwowych rezerwy w wysokości zł 200.000.000.—.

IV. UCHWAŁY KOMISJI, POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW PODKOMISJI ARTYSTYCZNO - WIDOWISKOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 17. VI 1949 ROKU.

Nr 14 — str. 37 *Dot.* zlecenia, wydanego Komisji Budżetowej w przedmiocie płac kierowników świetlic.
„ 13 — „ 37 *Dot.* udziału ZMP i SP w kierownictwie poszczególnych świetlic wiejskich.
„ 29 — „ 37 *Dot.* włączenia do ruchu masowego świetlicowego i poddania kontroli CRZZ amatorskich zespołów artystycznych.
„ 21 — „ 37 *Dot.* powołania Centralnej Składnicy i Centralnej Poradni Repertuarowej przy Centralnej Międzyorganizacyjnej Komisji Repertuarowej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki.
„ 22 — „ 38 *Dot.* celów, zadań i prac Centralnej Międzyorganizacyjnej Komisji Repertuarowej.
„ 23 — „ 38 *Dot.* utworzenia w Warszawie międzyorganizacyjnego teatru świetlicowego.
„ 24 — „ 38 *Dot.* opłat licencyjnych od imprez amatorskich.

V. UCHWAŁY KOMISJI POWZIĘTE NA PODSTAWIE WNIOSKÓW PODKOMISJI SZKOLENIA KADR NA POSIEDZENIU W DNIU 17. VI 1949 ROKU.

Nr 26b — str. 38 *Dot.* zadań i celów kadr kulturalno - oświatowych.
„ 26a — „ 38 *Dot.* form szkolenia kadr kulturalno - oświatowych.
„ 26 — „ 39 *Dot.* szkolenia kadr oświatowych w ramach Ministerstwa Oświaty.
„ 27 — „ 39 *Dot.* szkolenia kadr artystyczno - instruktorskich w ramach Ministerstwa Kultury i Sztuki.
„ 30 — „ 39 *Dot.* powołania Rad Społecznych przy szkołach i kursach państwowych.
„ 34 — „ 40 *Dot.* zadań i celów akcji kulturalno-oświatowej TUR i L-u.
„ 35 — „ 40 *Dot.* szkolenia kadr pracowników (instruktorów) w zakresie wychowania fizycznego przez Główny Urząd Kultury Fizycznej.
„ 31 — „ 40 *Dot.* szkolenia pracowników kulturalno - oświatowych przez CRZZ, ZSCh i ZMP.
„ 33 — „ 40 *Dot.* szkolenia nauczycieli przez ZNP do pracy społecznej i kulturalno - oświatowej w organizacjach masowych.

„ 32 — „ 41 *Dot.* zaświadczeń dla uczestników kursu.

„ 40 — „ 41 *Dot.* ustalenia przez Komisję Główną generalnego planu szkolenia pracowników kulturalno - oświatowych dla masowych organizacji społecznych.

„ 37 — „ 41 *Dot.* ośrodków programowo - dydaktycznych szkolenia.

„ 39 — „ 41 *Dot.* kontroli i instruktażu w zakresie szkolenia kadr.

„ 38 — „ 42 *Dot.* wydawnictwa czasopism:

a) „Praca Oświatowa"
b) „Teatr Ludowy"
c) „Świetlica".

„ 38a — „ 42 *Dot.* zadań i prac w zakresie planowania akcji kulturalno-oświatowej do wykonania przez:

a) podstawowe organizacje społeczne,
b) Ministerstwo Oświaty,
c) Ministerstwo Kultury i Sztuki.